

RAE VALLA ARENGUKAVA 2024–2030

Lisa 1. Lähteolukorra analüüs

2024
Rae vald

Sisukord

SAATEKS	3
1 RAHVASTIK	4
1.1 ELANIKE ARVU MUUTUSED	4
1.2 ELANIKKONNA SOOLIS-VANUSELINE STRUKTUUR	6
1.3 LOOMULIK IIVE JA RÄNNE	8
1.4 RAHVASTIKUPROGNOOS	11
2 MAJANDUSLIK JA SOTSIAALNE KESKKOND	19
2.1 ETTEVÕTLUS JA TÖÖTURG	19
2.2 ROHEPÖÖRE	25
3 JUHTIMINE JA KODANIKULIIKUMINE	26
3.1 VALLA EELARVE JA FINANTSVÕIMEKUS	26
3.2 VALLA JUHTIMINE	28
3.3 KODANIKUÜHISKOND JA KÜLALIIKUMINE	30
4 OMAVALITSUSE TEENUSED	32
4.1 HARIDUS	32
4.2 PLANEERIMINE	37
4.3 VABA AEG	41
4.4 SOTSIAALVALDKOND	42
4.5 TARISTU JA TRANSPORT	44
4.6 KESKKOND	47

Saateks

Lähteolukorra analüüs on Rae valla arengukava lisa. Tegemist on 2020. a koostatud dokumendi ajakohastatud versiooniga – uuendatud on statistilised näitajad ja nendest tulenevad järeldused 2024. a seisuga. Täiendatud on ka dokumendi ülesehitust.

Dokumendis antakse ülevaade Rae valla arengut mõjutavatest teguritest. Esimeses osas on välja toodud valla rahvastiku ülevaade ja prognoos, teises üldine majanduslik ja sotsiaalne keskkond. Kolmas peatükk keskendub valla juhtimisele ja neljas omavalitsuse teenustele.

Perioodi 2021–2024 olulisemad arendused on järgmised:

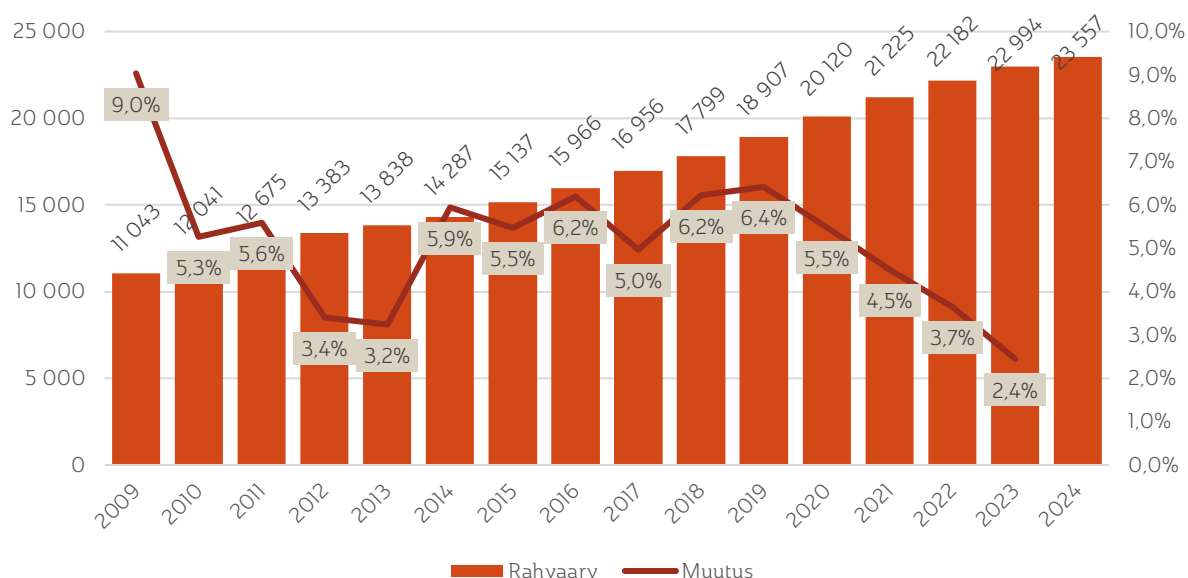
- 2021. aastal:
 - Kindluse Kool
 - Jüri Gümnaasiumi Noortekeskuse moodulhoone
 - Peetri staadioni rekonstrueerimine
- 2022. aastal:
 - Sõnajala lasteaed
- 2023. aastal:
 - Tuule Spordihoone
 - Peetri staadioni inventarimaja
- 2024. aastal valmivad:
 - Lagedi kooli laiendus – moodulhoone
 - Lagedi lasteaia laiendus
 - Uuesalu lasteaia
 - Peetri pargi II etapp ja kohvikahoone
 - Jüri Gümnaasiumi staadion

1 Rahvastik

1.1 Elanike arvu muutused

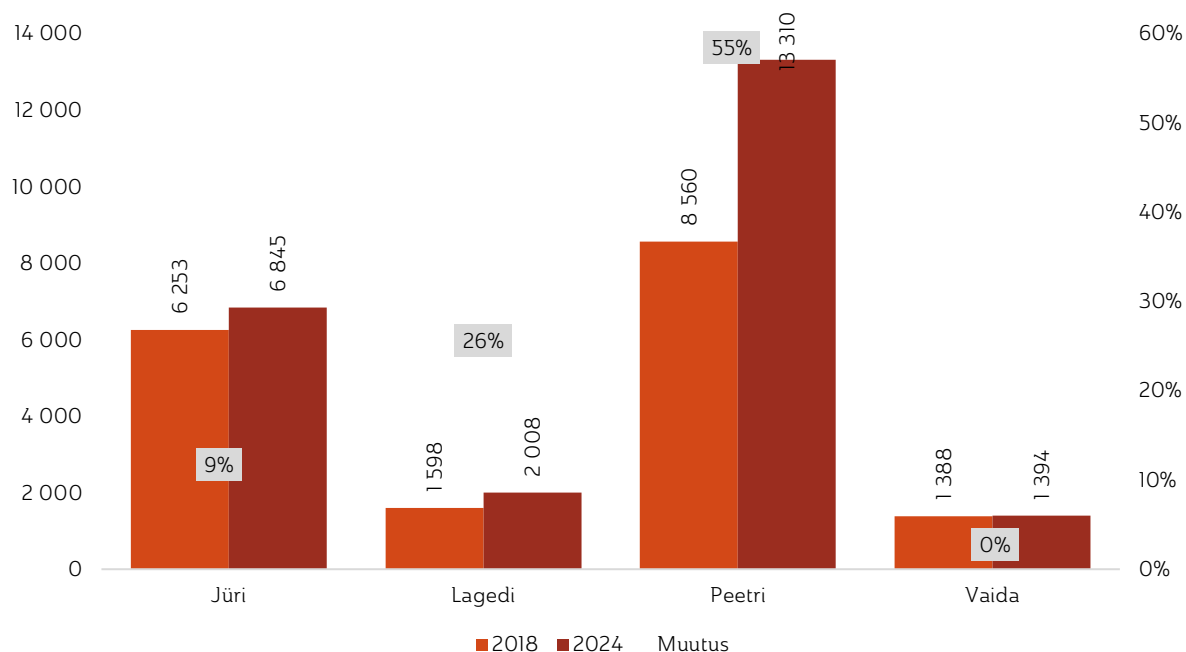
Rahvastikuanalüüsi ja -prognoosi lähtealuseks on rahvastikuregistri andmed (need andmed on kohalikule omavalitsusele aluseks nii üksikisiku tulumaksu laekumisel kui ka valdava osa kohalike teenuste ja hüvede osutamisel). Läbivalt on eristatud valla neli kanti: Jüri, Lagedi, Peetri ja Vaida.

1. jaanuari 2024. aasta seisuga elas Rae vallas 23 557 inimest. Võrreldes viieteistkümne aasta taguse ajaga on elanike arv vallas enam kui kahekordistunud – lisandunud on 12 500 uut elanikku. Viimasel kolmel aastal on rahvaarvu kasvutempo võrreldes varasema ajaga aeglustunud (Joonis 1).

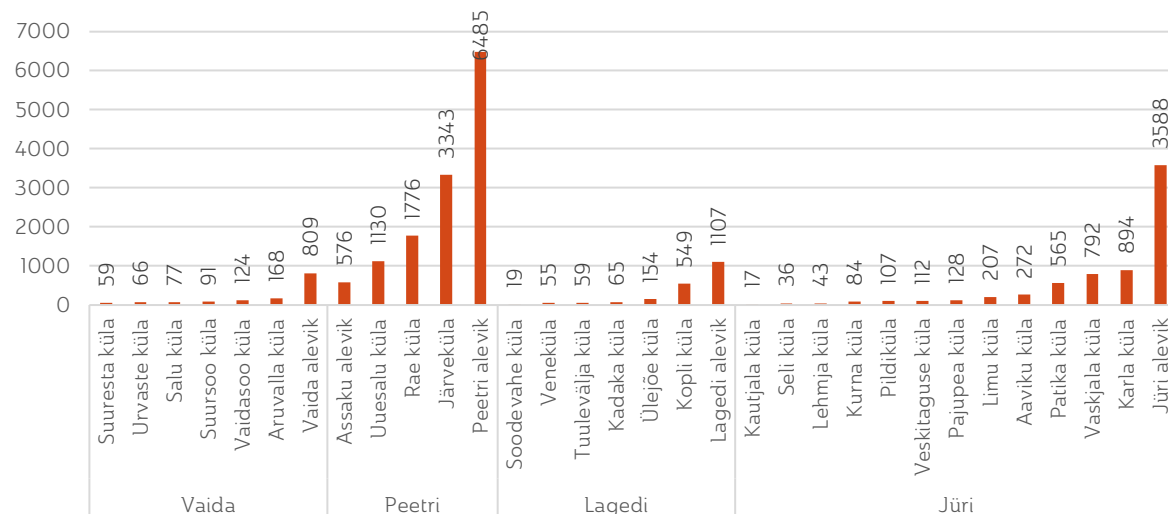
Joonis 1. Rahvaarvu muutus Rae vallas 2009–2024

Rahvaarvu kasv möödunud 15 aastal on toimunud eelkõige Peetri kandis. Sarnane trend on jätkunud ka möödunud kuuel aastal, piirkonna rahvaarv on suurenenud ligi 4700 inimese võrra ehk 55%. Jüri kanti on lisandunud ligi 600 ja Lagedi kanti u 400 elanikku. Vaida kandis on rahvaarv püsinud stabiilsena (Joonis 2).

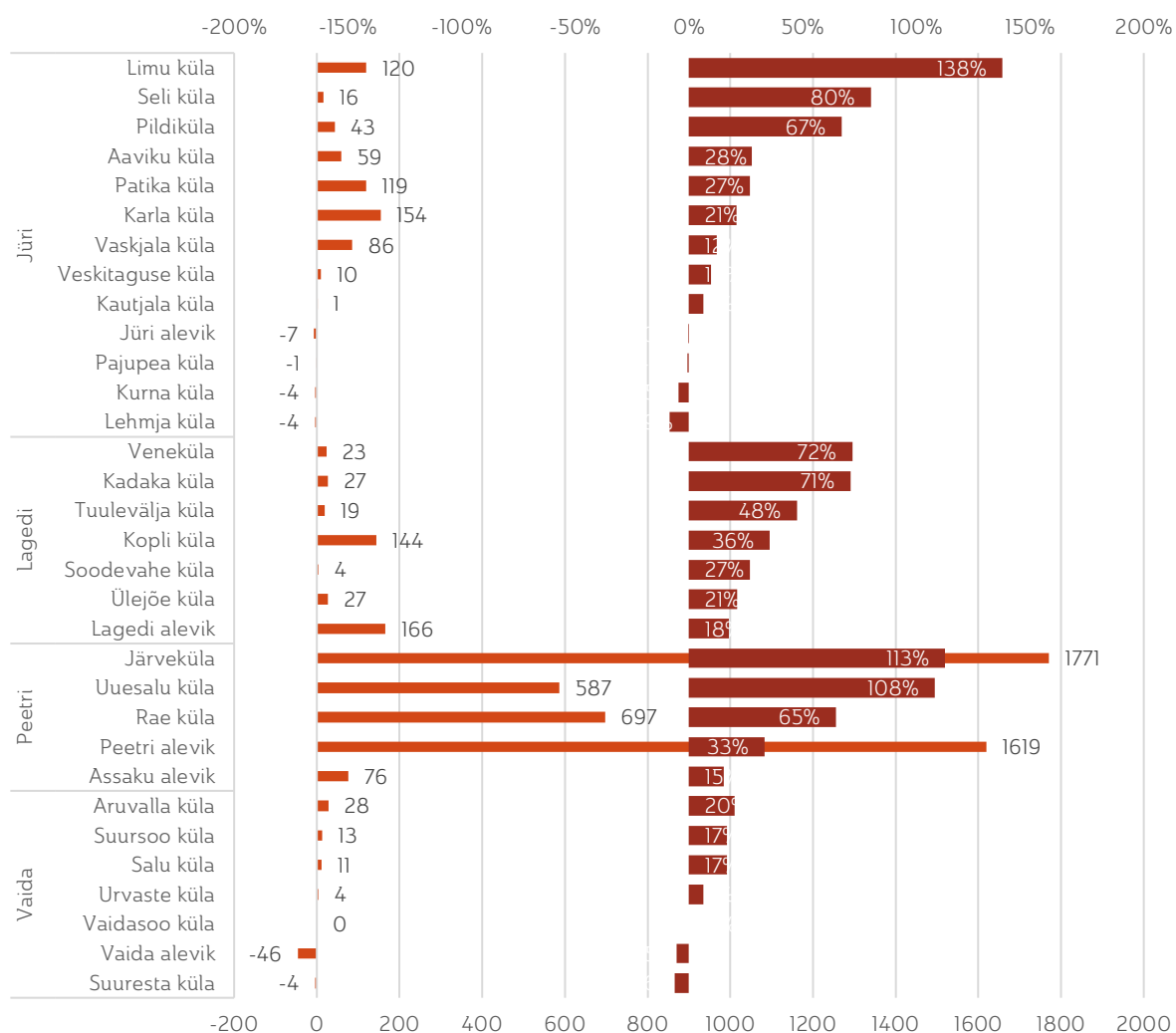
Joonis 2. Rahvaarvu muutus Rae valla kantides 2018–2024

Suurim asustusüksus iga kandis on kandikeskus. Suurima rahvaarvuga on kiirelt kasvanud Peetri kandi külad (Joonis 3).

Joonis 3. Rahvaarv asustusüksustes seisuga 1.01.2014 (rahvastikuregister)

Kuigi valla rahvaarv on kiirelt kasvanud, ei jaotu kasv valla siseselt ühtlaselt. Kui kõige kiiremini kasvanud Peetri kandis (ja ka Lagedi kandis) on elanikke lisandunud kõikidesse küladesse, siis Jüri ja Vaida kantides on asustusüksusi, kus rahvaarv on vähenenud (Joonis 4).

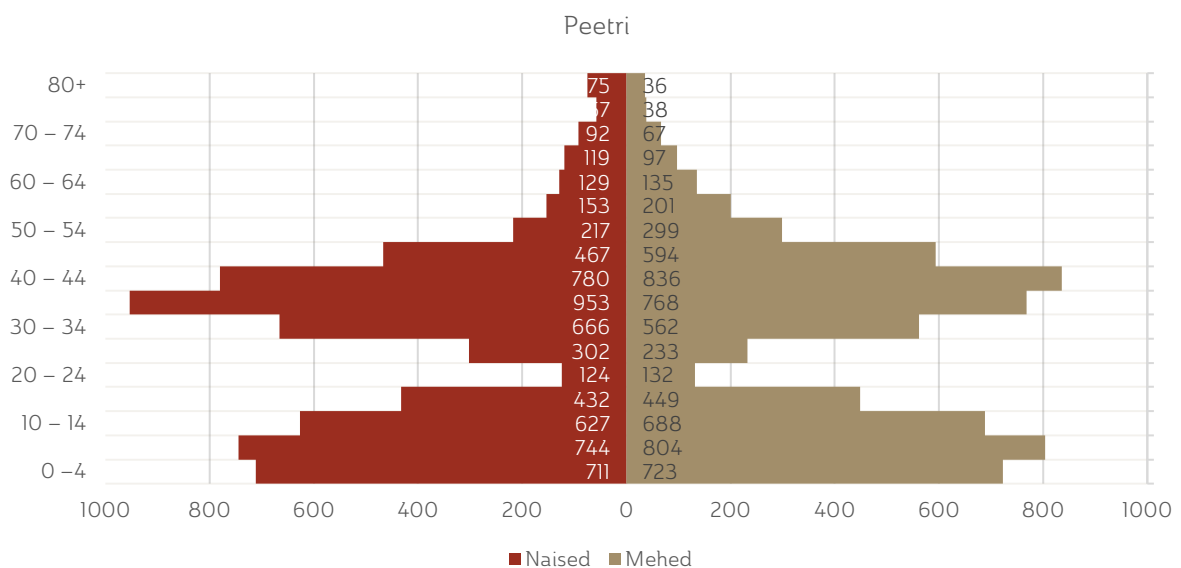
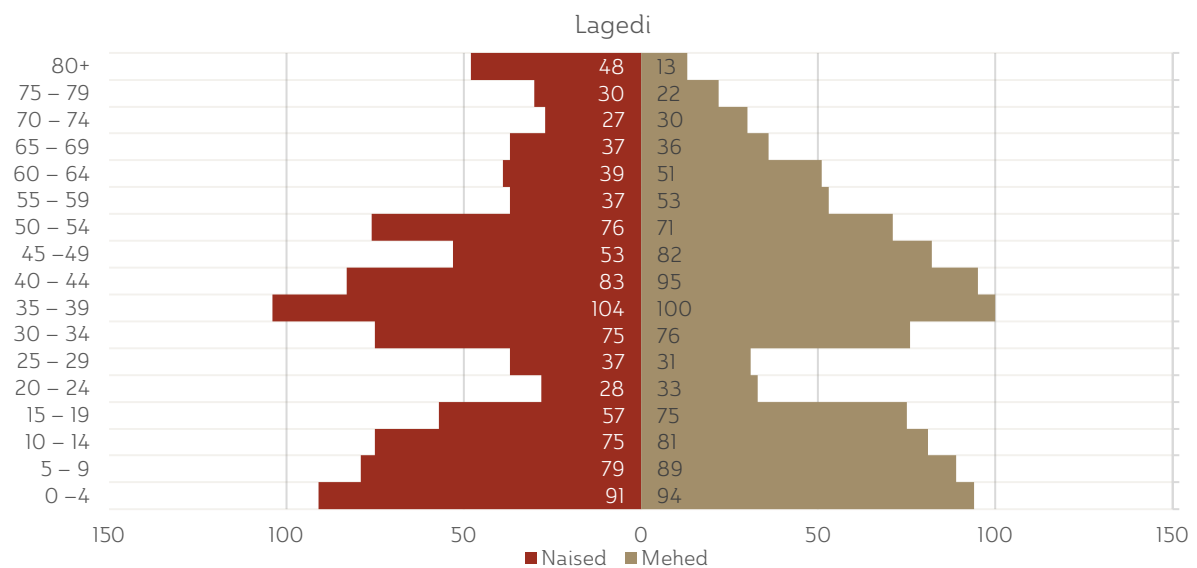
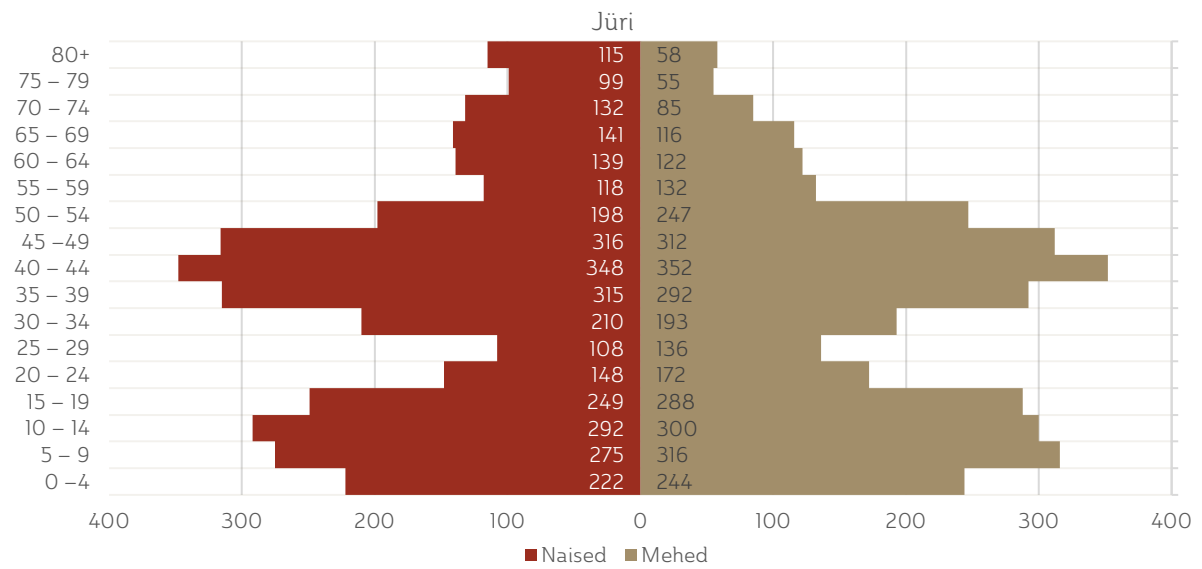
Joonis 4. Elanike arvu muutus Rae valla asustusüksustes absoluutnumbrites ja protsentides perioodil 2018–2024

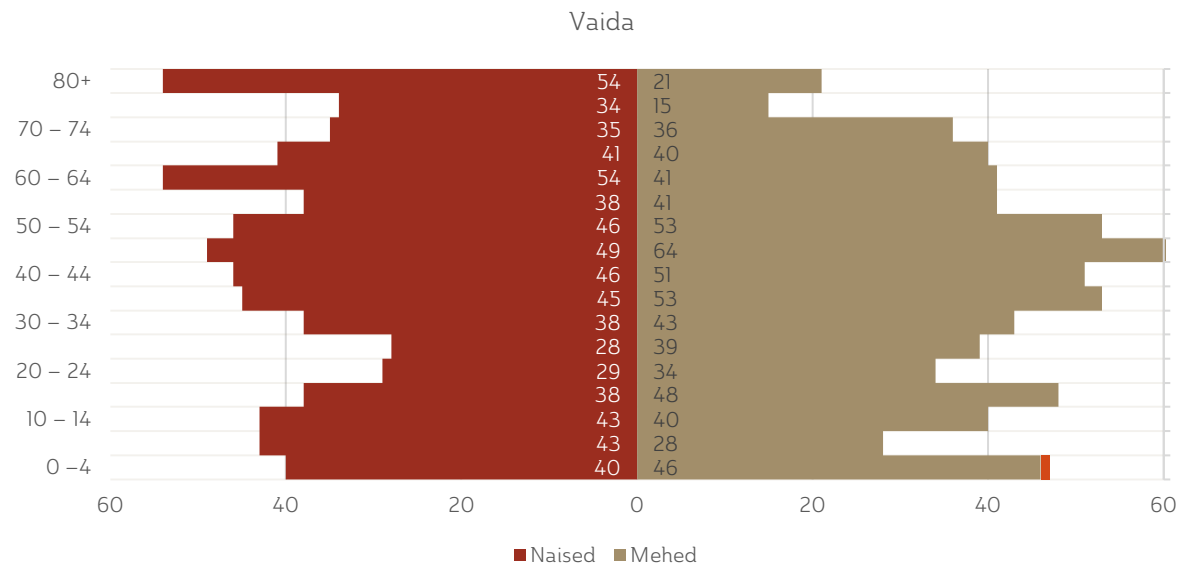
1.2 Elanikkonna soolis-vanuseline struktuur

Rahvastiku soolis-vanuseline jaotus Rae vallas on tasakaalust väljas, mis on otseselt intensiivse sisserände tagajärg. See on omane kõigile Tallinna lähimavalitsustele, mille territooriumile on aset leidnud valglinnastumine (nt Viimsi, Harku, Saue ja Kiili vallad).

Samas on kantide vanusstruktuuride vahel suured erinevused, mis peegeldab ka tösiasi, mida pealinnast kaugemale, seda vähem on inimesi lisandunud. Kui Peetri, Jüri ja Lagedi kandi rahvastikku iseloomustab suur lastega perede ja madal eakate osakaal, siis Vaida kandi on tegemist Eestile tüüpilise üldiselt tasakaalus, kuid raskuskeskmest lähtuvalt vananevat rahvastikku näitava vanusjaotusega.

Lagedi kant on vahepealne, omades mõlemale eelnevale iseloomulikke jooni. Tasakaalustamata vanusjaotus muudab erinevate avalike teenuste vajaduse pikemaks ajaks laineliseks ja eeldab seetõttu ka paindlikkust ja nutikust avalike teenuste pakkumise korraldamisel. Eriti keerukaks võib keskpikas perspektiivis osutuda optimaalse haridustaristu rajamine ja selle kulutõhusalt kasutuses hoidmine (Joonis 5).

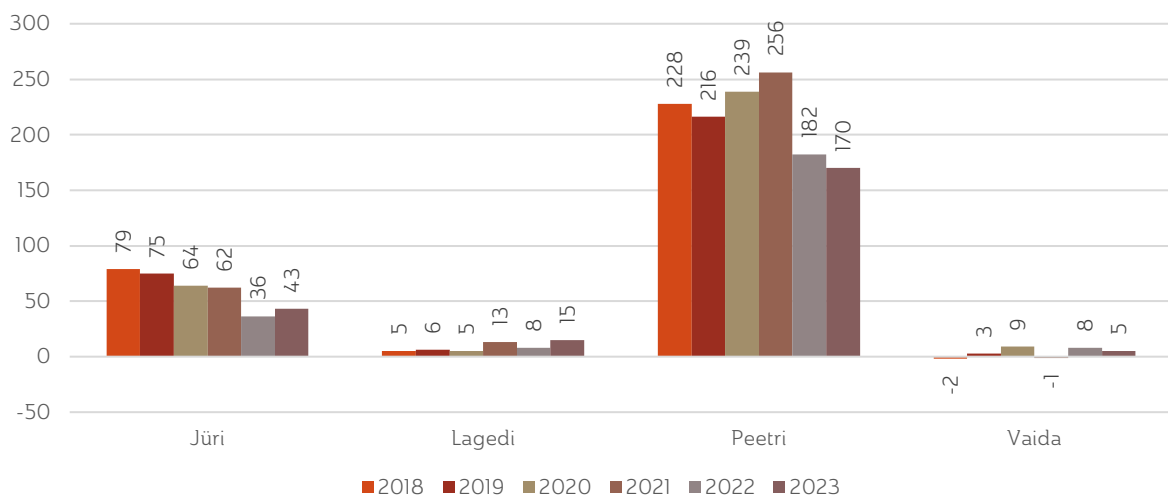

Joonis 5. Rahvastiku soolis-vanuseline jaotus Rae valla kantides seisuga 1.01.2024

1.3 Loomulik iive ja ränne

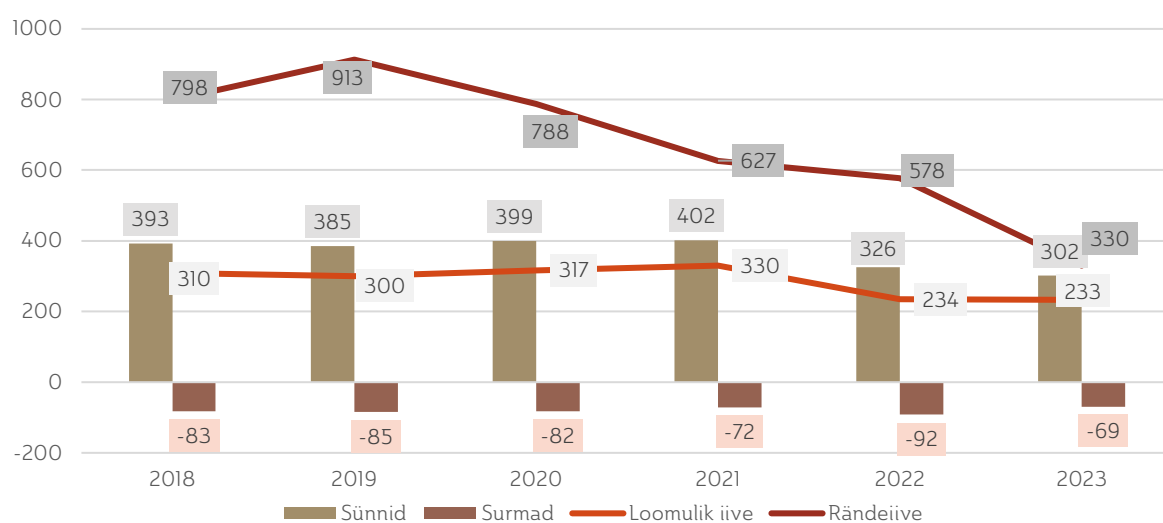
Erinevalt peaaegu kogu ülejäänud Eesti omavalitsusüksustest ja riigist tervikuna on loomulik iive Rae vallas tugevalt positiivne. Viimasel kuuel aastal on sündide arv ületanud surmade oma aastakeskmiselt 287 võrra (Joonis 6).

Joonis 6. Loomulik iive kantides 2018–2023

Valdav osa loomulikust iibest tuleneb väga noore vanusstruktuuriga Peetri kandi arvelt, kus summaarne sündimuskordaja¹ on erakordselt kõrge. Kui Eesti keskmine on tugevalt allpool taastootetaset (milleks loetakse 2,1 last fertiilses eas naise kohta), siis Peetri kandi 2018–2023. aasta keskmine 3,19. Teistes kantides on sündimuskordaja olnud perioodi keskmisena taastetaseme lähedal. Kuigi möödunud paaril aastal on sündide arv vallas oluliselt langenud, on 2023. a sündimuskordaja täpselt taastoote tasemel.

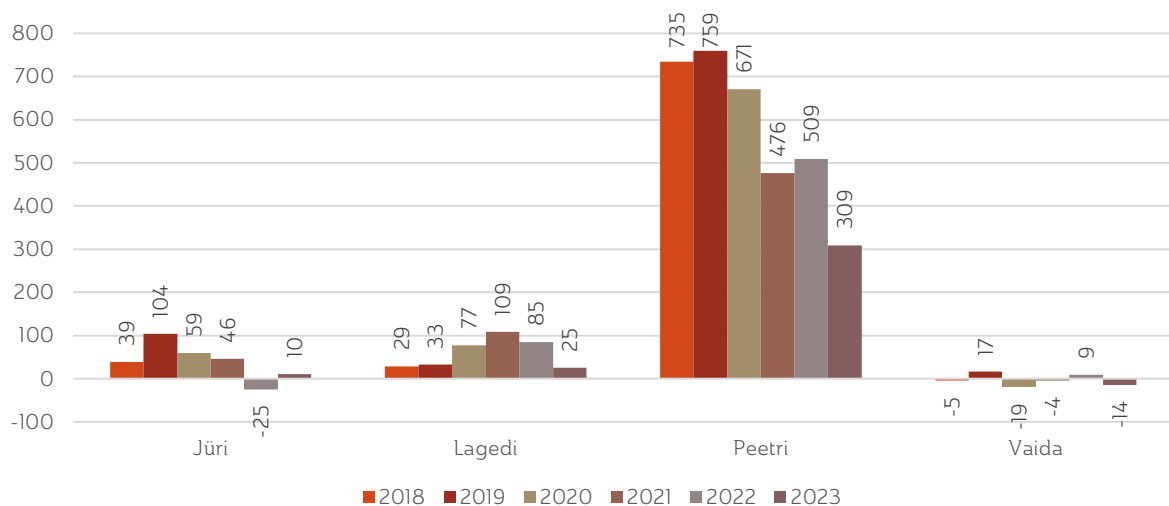
Kiiret rahvaarvu kasvu vallas on lisaks positiivsele loomulikule iibele toetanud tugevalt positiivne rändeiive. Viimasel kuuel aastal on rändesaldo aastakeskmiselt olnud +672 elaniku. Teisalt on alates 2020. aastast positiivse rändesaldo maht igal aastal kahanenud – kui 2019. a saabus valda 913 elanikku enam kui lahkus, siis 2023. aastal saabus vaid 330 elanikku enam kui lahkus (Joonis 7).

Joonis 7. Loomulik ja rändeiive Rae vallas 2018–2023

Perioodil 2018–2023 on positiivse rändesaldo tulemusel Peetri kanti lisandunud aastakeskmiselt 577 elanikku, Lagedi kanti 60 ja Jüri kanti 39 elanikku. Kasvutempo on siiski viimastel aastatel aeglustunud. Ainukeseks väljarändepiirkonnaks on Vaida kant (aastakeskmiselt -3 elanikku). Lisaks Peetri iga-aastasele kasvule on märkimisväärne ka Jüri kandi juurdekasv (Joonis 8).

¹ Summaarne sündimuskordaja on keskmine elussündinud laste arv naise kohta tema elu jooksul, kui naine sünnitaks fertiilses elu jooksul lapsi vastavalt konkreetse aasta sündimuse vanuskordajale. Sündimuse vanuskordaja on sündide arv aastas konkreetsetes vanustes naise kohta võrrelduna sama vanuserühma aastakeskmise naiste arvuga.

Joonis 8. Rändesaldo kantides 2018–2023

Nii loomuliku iibe kui ka rändeiibe mõju rahvaarvu kasvule on eriti kahel möödunud aastal olnud oluliselt tagasihoidlikum kui varasematel aastatel (Tabel 1).

Tabel 1. Loomuliku- ja rändeiibe mõju rahvaavru muutusele kantides 2018–2023 (rahvastikuregister)

Loomuliku iibe jaotus	2018	2019	2020	2021	2022	2023	aastakeskmine
Jüri	1,3%	1,2%	1,0%	0,9%	0,5%	0,6%	0,9%
Lagedi	0,3%	0,4%	0,3%	0,7%	0,4%	0,8%	0,5%
Peetri	2,7%	2,3%	2,3%	2,2%	1,5%	1,3%	2,0%
Vaida	-0,1%	0,2%	0,6%	-0,1%	0,6%	0,4%	0,3%
Kokku	1,7%	1,6%	1,6%	1,6%	1,1%	1,0%	1,4%
Rändeiibe jaotus	2018	2019	2020	2021	2022	2023	aastakeskmine
Jüri	0,6%	1,6%	0,9%	0,7%	-0,4%	0,1%	0,6%
Lagedi	1,8%	2,0%	4,6%	6,2%	4,5%	1,3%	3,4%
Peetri	8,6%	8,0%	6,4%	4,2%	4,2%	2,4%	5,6%
Vaida	-0,4%	1,2%	-1,4%	-0,3%	0,6%	-1,0%	-0,2%
Kokku	4,5%	4,8%	3,9%	3,0%	2,6%	1,4%	3,4%

Demograafilised näitajad on Rae vallas heas seisus. Ülalpeetavate määr on kõrgem eelkõige laste arvukuse tõttu. Keskmise demograafilise töötururiske indeksi väärtus 3,05 näitab, et järgmisel kümnendil sisenenb tööturule kordades rohkem inimesi, kui sealt välja langeb. Sugude suhe on tasakaalus ja peamises fertiilses vanuserühmas on naisi isegi rohkem kui mehi (Tabel 2).

Tabel 2. Demograafilised näitajad seisuga 1.01.2024

Piirkonnad 2024	Jüri	Lagedi	Peetri	Vaida	Rae vald
Ülalpeetavate määr	0,56	0,60	0,58	0,59	0,57
Demograafilise töötururiske indeks	2,32	1,80	4,63	0,89	3,05
Sugude suhe	1,00	1,06	1,00	0,99	1,00
Sugude suhe vanuserühmas 20–39	1,02	0,98	0,83	1,21	0,90

1.4 Rahvastikuprognosis

Perspektiivse teenusevajaduse määramise aluseks koostatud rahvastikuprognosis põhineb 2020. aasta 1. jaanuari seisuga rahvastikuregistri andmebaasis fikseeritud rahvastiku soolisel ja vanuselisel jaotusel ning diferentseeritud sündimus-, suremus- ja rände-eeldustel.

Prognoosi väljundiks on Rae valla nelja kandi kohta koostatud kaks stsenaariumit, mille eeldused on püstitatud lähteolukorra analüüsi alused:

- **Baas-stsenaarium (A)** – rändeprotsessidega ei ole arvestatud ehk stsenaarium iseloomustab rahvastiku sisemist taastevõimet. Sündimuse aluseks on Rae valla kantide aastate 2014–2019 keskmine summaarne sündimuskordaja, mis jääb samale tasemele terveks prognoosisperioodiks. Suremuse puhul on aluseks Harju maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastal 2017/2018 (vastavalt 74,9 ja 82,9 eluaastat), mis jääb samuti muutumatuks prognoosisperioodi lõpuni;
- **Rände-stsenaarium (B)** – arvestatud on perioodil 2014–2019 toimunud kandipõhiselt sooliselt- ja vanuseliselt diferentseeritud rändekäitumise jätkumisega mõnevõrra väiksemas ja ajas kahanevas mahu. Summaarne sündimuskordaja stabiliseerub 10 aasta jooksul taastetasemel (Peetri, Jüri) või jääb olemasoleva taseme lähedale (Lagedi, Vaida). Oodatav eluiga sünnimomendil jätkab viimasele kahele kümnendile omast kasvu ja tõuseb aastaks 2051 meestel 81,3 ja naistel 86,1 eluaastani.

Rände-eelduste kohaselt jätkub sisseränne valda kahanevas mahu aastani 2034. Täpsemalt on kandipõhised eeldused välja toodud tabelis 2.

Tabel 1. Kasvu-stsenaariumi rände-eeldused kantes²

Kant	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030+	Kokku
Jüri kant	80	60	60	60	60	60	60	60	60	60	40	1080
Lagedi kant	40	30	30	30	30	30	30	30	30	30	20	540
Peetri kant	500	400	400	400	400	400	330	270	210	150	150	6760
Vaida kant	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rae vald kokku	620	490	490	490	490	490	420	360	300	240	210	8380

Prognoos on koostatud aastani 2040. Kuni 16-aastaselt perioodil on rahvastikuarengute peamiseks mõjutajaks rändeprotsessid, seejärel eelkõige soolis-vanuseline struktuur ning sündimus- ja suremuskäitumine. Milliseks reaalsuses kujuneb valla kantide rahvastiku dünaamika esimesel prognoosipoolel, sõltub peamiselt siiski tuleviku tegelikust rändekäitumisest. Prognoosisstsenaariumite koostamiseks on kasutatud tarkvarapaketti *Spectrum*.

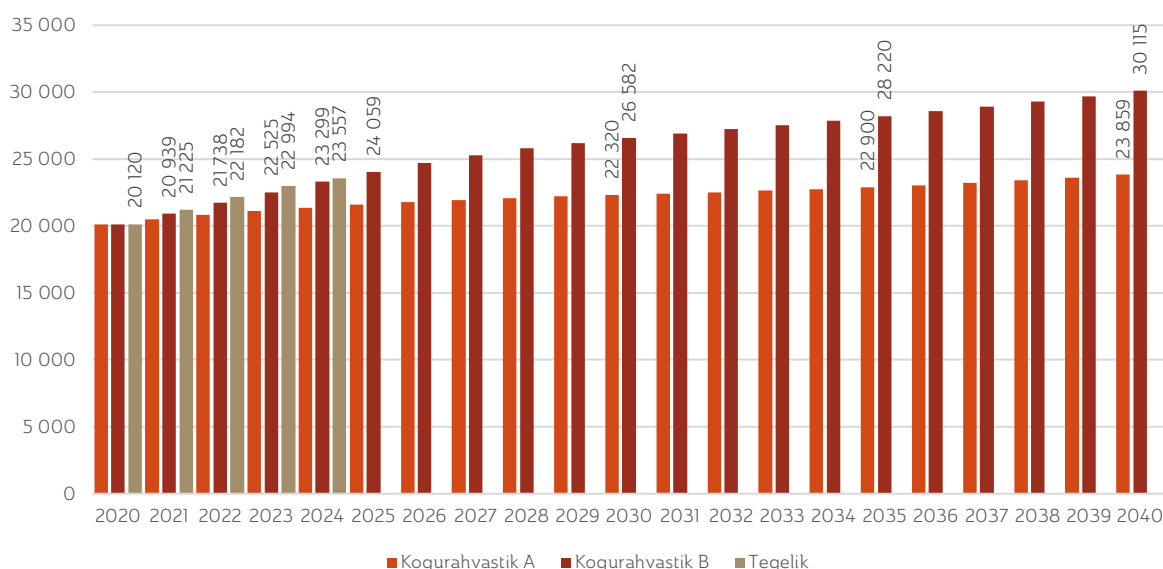
Järgnevalt on esitatud prognoosi kokkuvõte ja selle võrdlus aastani 2024 toimunud tegelike arengutega.

Rae valla rahvaarv kasvab tulenevalt lähteaasta vanusstruktuurist ja sündimuskäitumisest aastaks 2040 igal juhul u 24 000 elanikuni (Joonis 9), rände-stsenaariumi realiseerudes 30 000 elanikuni. Viimasel juhul moodustab enam kui

² Rände-eeldused on püstitatud 2020. aastal arengukava juhtgrupi arutelude tulemusena. Eeldused on püstitatud kuni 2050. aastani.

poole elanikkonnast Peetri kandi ja enam kui ¼ Jüri kandi rahvastik. Lagedi kandis suureneb rahvaarv u 2200 ja Vaida kandis kahaneb 1350 elanikuni.

Nelja aasta jooksul on rahvaarvu tegelik kasv olnud enam kui 300 inimese võrra suurem, kui oli eeldatud rände-stsenaariumis. Samas on näha, et 2024. aastaks on prognoos ja tegelikkus üsna hästi vastavuses. Seega võib eeldada, et vähemalt lähiaastatel toimuvad rahvastikuarengud, nagu on prognoosis kirjeldatud. Edasine sõltub juba riigi majanduskeskkonna arengutest.

Joonis 9. Rahvaarvu prognoos aastani 2040

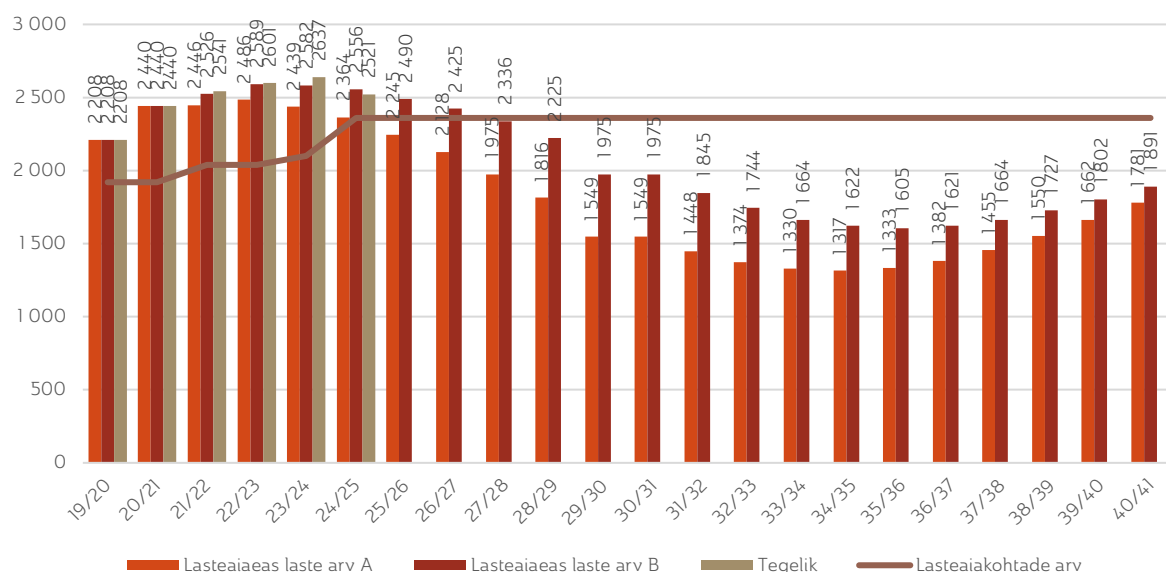
Kantide lõikes on tegelikkuses Jüri kandis osutunud rahvaarvu kasv võrreldes rändeststenaariumiga tagasihoidlikumaks, Lagedi ja Peetri kandis on see olnud suurem ning Vaida kandis erisus puudub. Arvestades kandi kogurahvastikku, on proportsionaalselt eeldatust olulisim muutus toimunud just Lagedi kandi kiirema kasvu näol (Tabel 3).

Tabel 3. Rahvaarvu muutus kantides 2020–2024 võrreldes prognoosiga

	Rahvaarv 2020	Prognoos 2024 (baas)	Prognoos 2024 (rände)	Tegelik rahvaarv 2024	Tegelik vs baas	Tegelik vs rände
Jüri	6 550	6 807	7 036	6 845	38	-191
Lagedi	1 671	1 705	1 824	2 008	303	184
Peetri	10 498	11 458	13 042	13 310	1 852	268
Vaida	1 401	1 393	1 393	1 394	1	1
Kokku		21 363	23 295	23 557	2 194	262

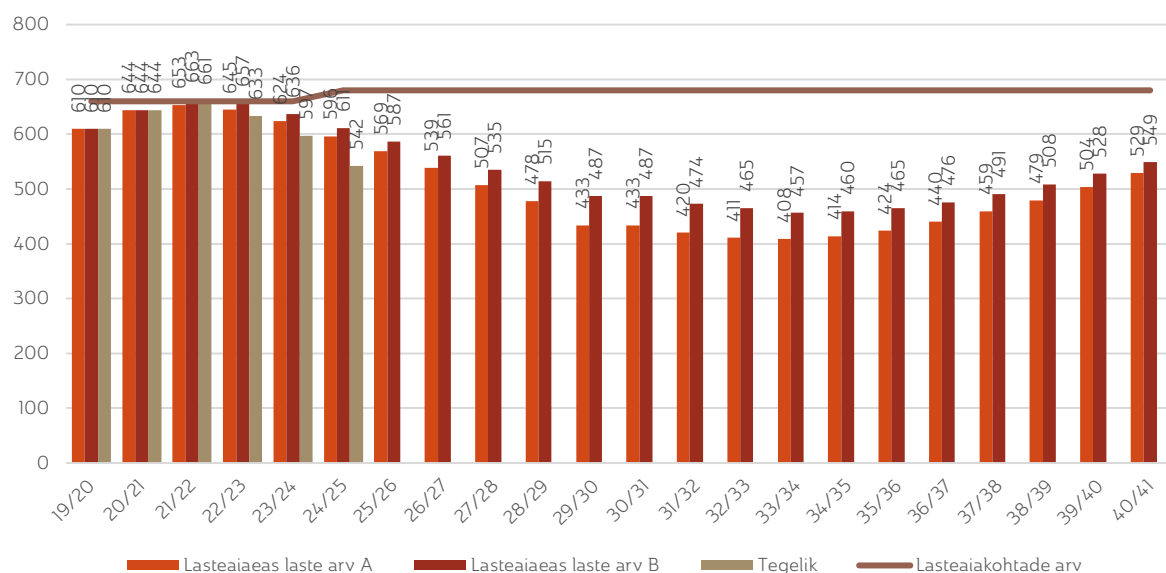
Kõige suurem on rahvaarvu muutuste mõju haridusteenuse pakkumisele.

Alushariduse osas erinevad stsenaariumite tulemused olulisel määral (Joonis 10). Mõlema prognoosistsenaariumi puhul leiab alates kümnendi keskpaigast aset oluline langus. Vanuserühma 1,5–6 eluaastat tegelik areng on olnud rändeststenaariumi sarnane. Aastani 2040 püsivate uute lasteaiakohtade rajamise vajadus valla kui terviku vaates puudub, v.a juhul, kui sisserrändes toimub taas oluline suurenemine.

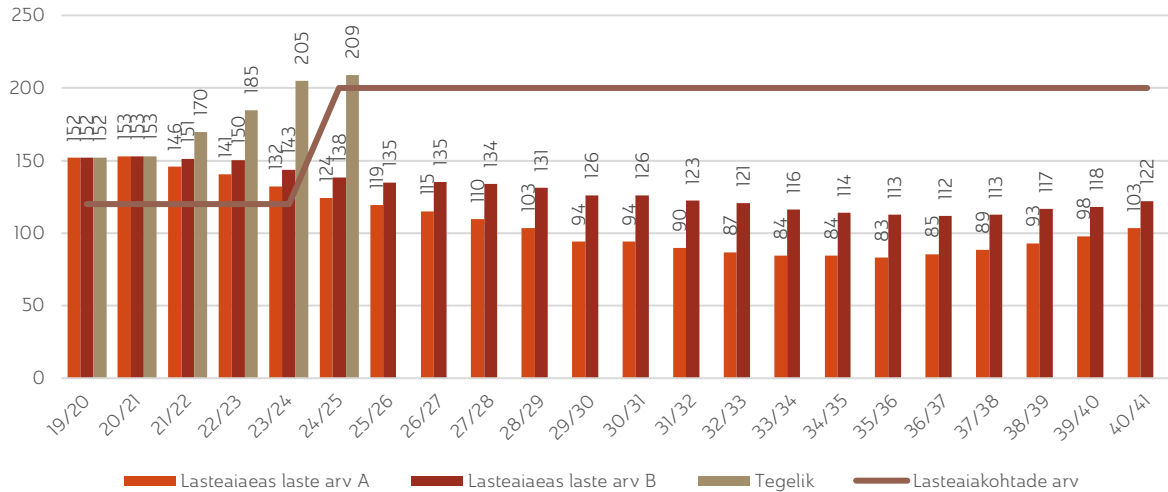

Joonis 10. Lasteaiaaegaste laste arvu prognoos aastani 2040

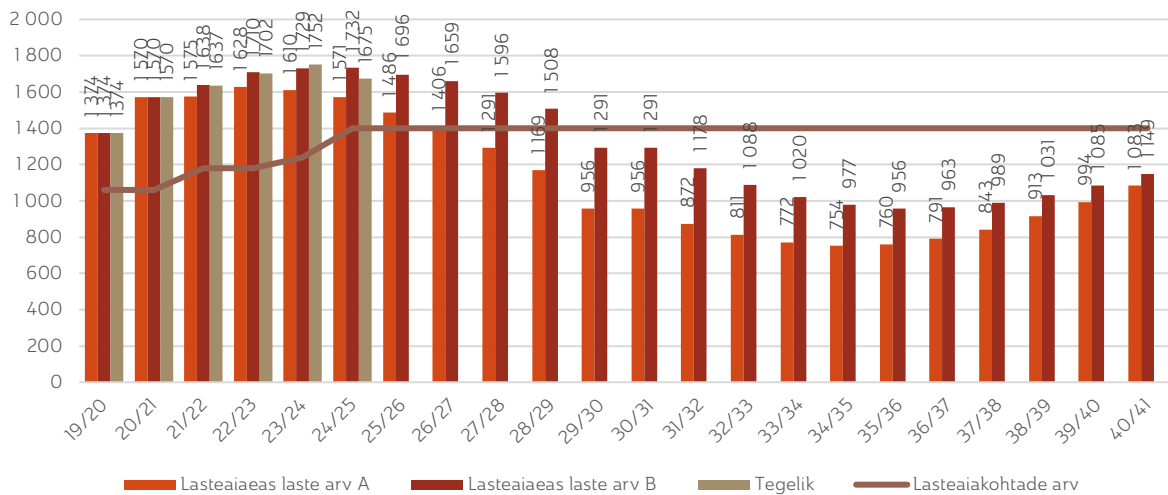
Prognoosiperioodi vaates on laste arvu muutus laineline ja juba kümnendi lõpuks võib lasteaiakohtade vajadus olla kõikides kantides väiksem olemasolevate lasteaiakohtade arvust. Täpsemalt on soovitatav jälgida arenguid Lagedi ja Peetri piirkondades (vt järgnevaid jooniseid).

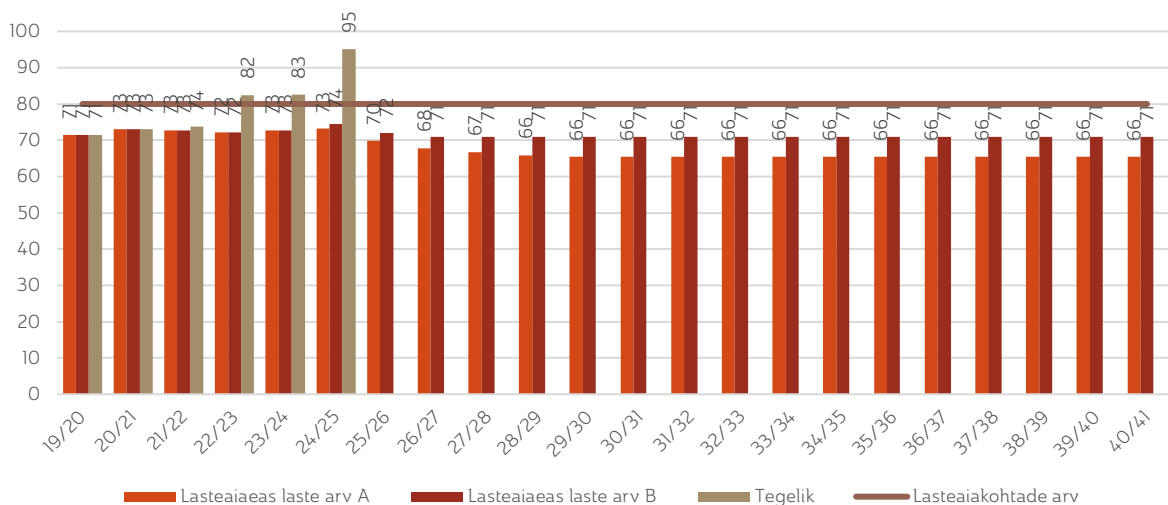
Joonis 11. Lasteaiaaegaste laste arvu prognoos Jüri kandis

Joonis 12. Lasteaiaeliste laste arvu prognoos Lagedi kandis

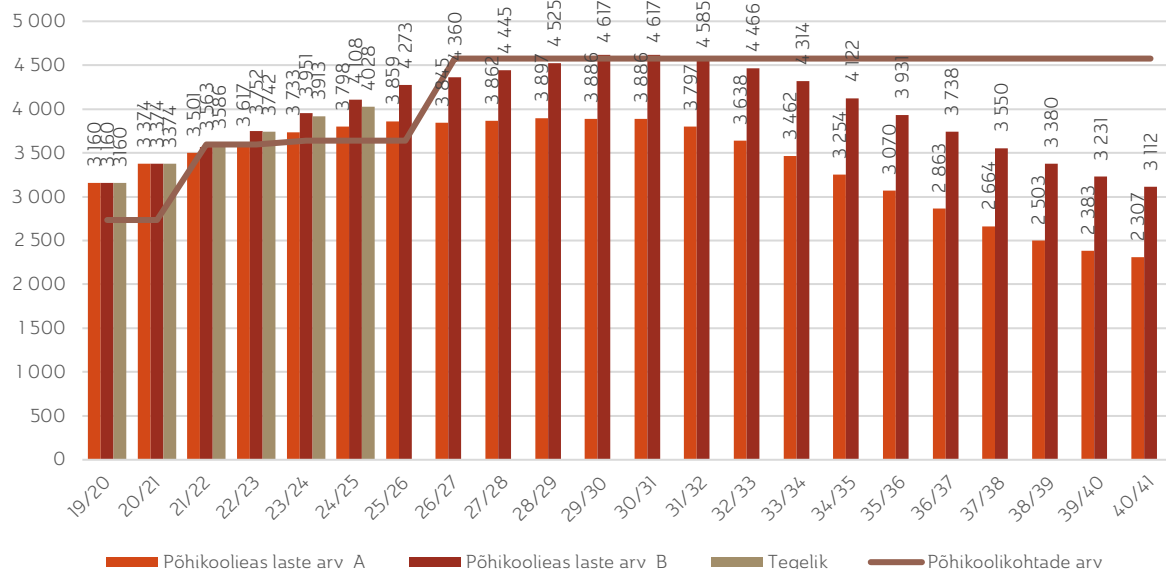

Joonis 13. Lasteaiaeliste laste arvu prognoos Peetri kandis

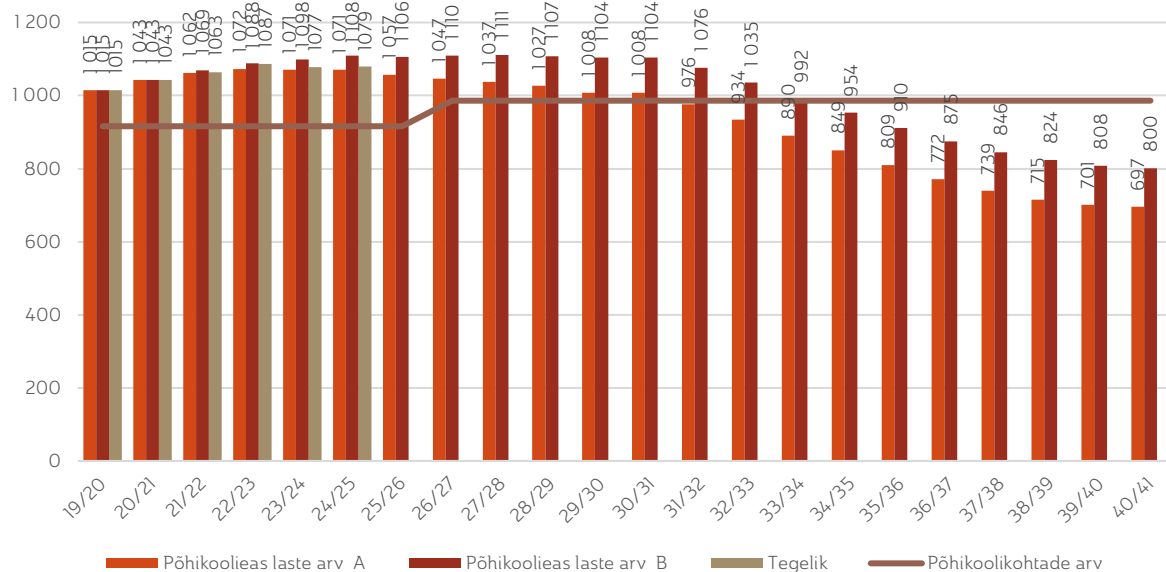
Joonis 14. Lasteaiaeliste laste arvu prognoos Vaida kandis

Põhihariduse omandamise eas laste arv vallas suureneb järgneval kümnel aastal igal juhul. Olemasolevate ja planeeritud koolikohtade arv katab earühma koolikohtade vajaduse. Aastaks 2035 on laste arv langenud taas võrreldavale tasemele lähteaastaga ja väheneb seejärel veelgi.

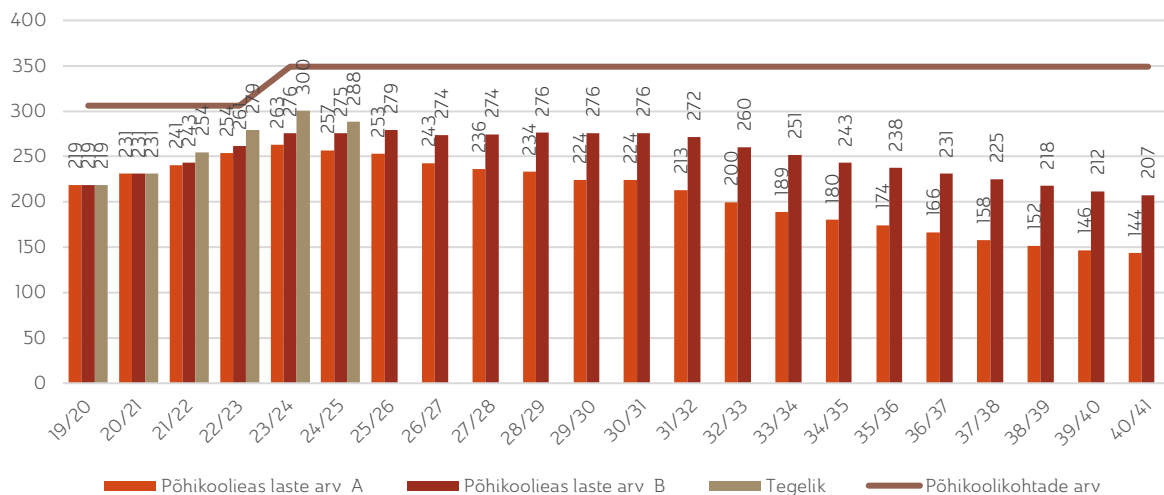

Joonis 15. Põhikooliealiste laste arvu prognoos aastani 2040

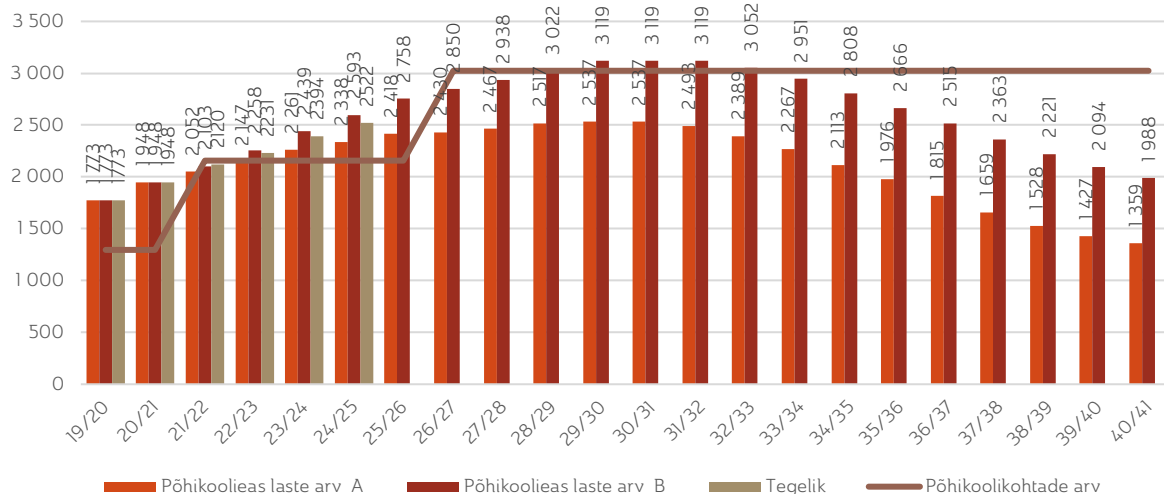
Piirkondlikus vaates on Lagedi ja eriti Vaida kandis laste arvu prognoosi ja koolikohtade võrdluses teatavat reservi. Jüri ja Peetri kandis on kohtade arv järgneval kümnel aastal pigem tasakaalulähedane. Teisalt tuleb arvestada, et tegelikkuses liigub osa valla põhiharidust omandama ka teistesse omavalitsustesse.

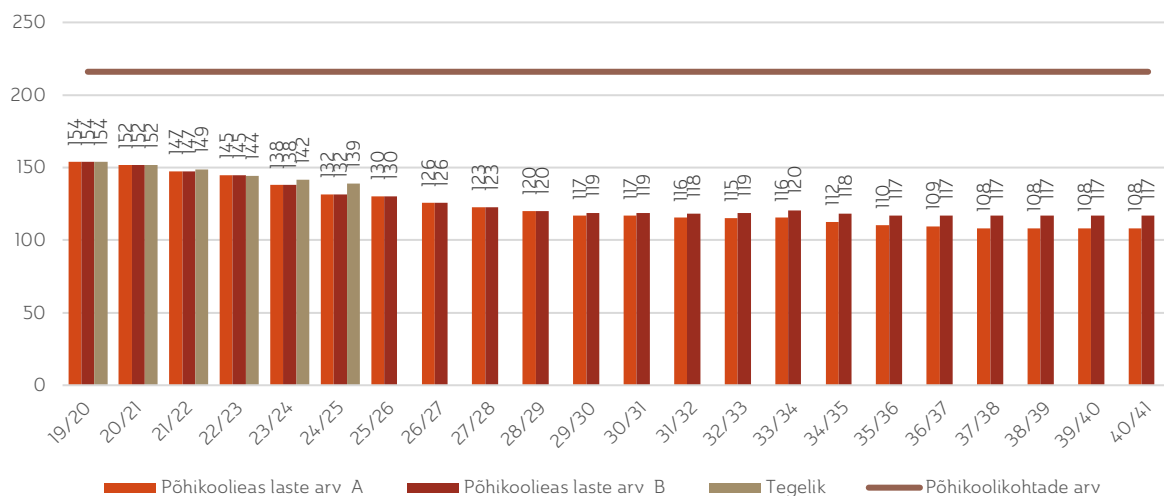
Joonis 16. Põhikooliealiste laste arvu prognoos Jüri kandis

Joonis 17. Põhikooliealiste laste arvu prognoos Lagedi kandis

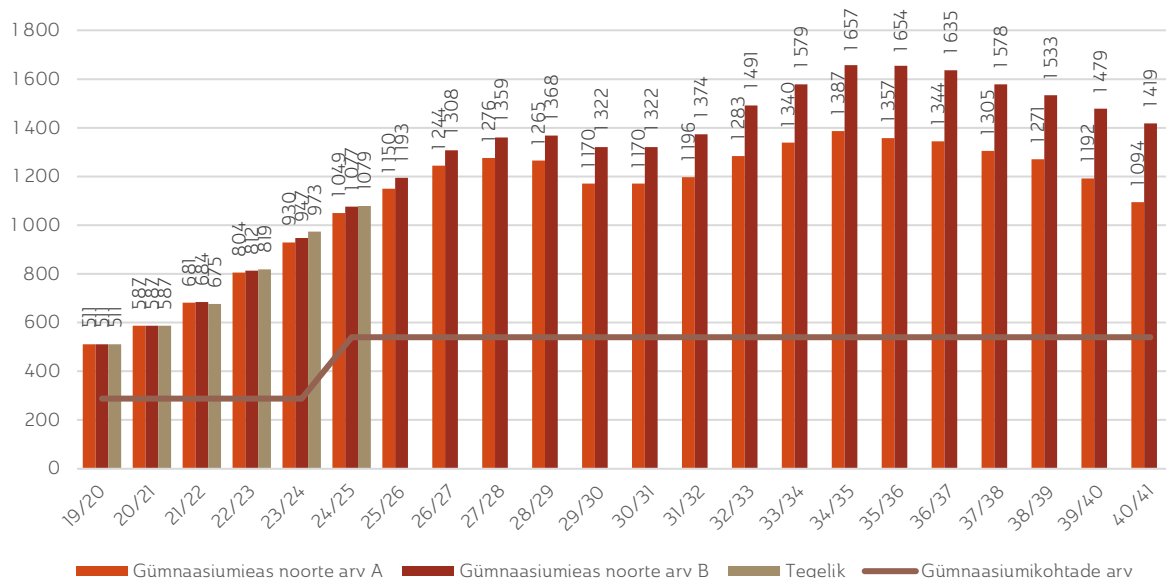

Joonis 18. Põhikooliealiste laste arvu prognoos Peetri kandis

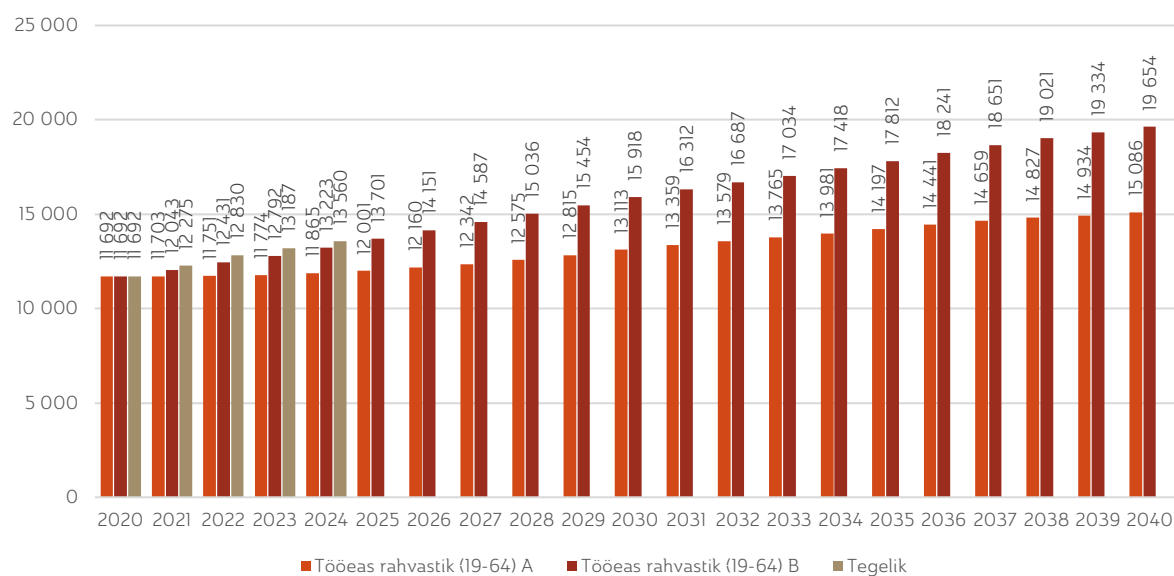
Joonis 19. Põhikooliealiste laste arvu prognoos Vaida kandis

Gümnaasiumiealiste arv kasvab igal juhul. Samas tuleb arvestada, et suur osa vanuserühmast asub omandama hoopis ametiharidust või eelistab õppimist lähedalasuvates Tallinna koolides. Riigigümnaasiumi rajamine Jüri alevikus siiski omab olulist positiivset mõju teenusevajaduse rahuldamisel.

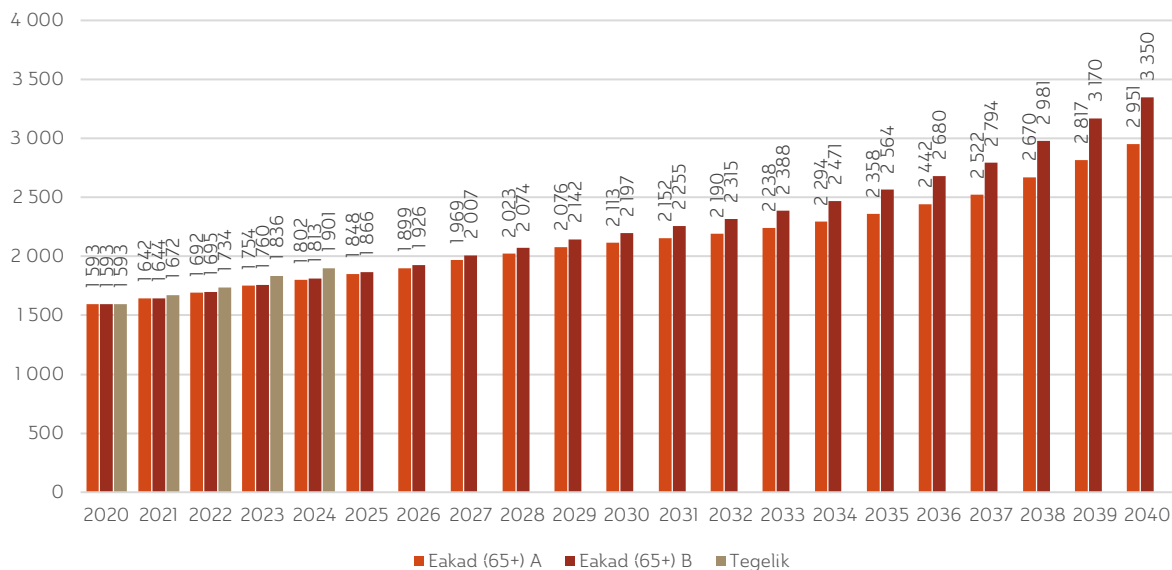

Joonis 20. Gümnaasiumiealiste laste arvu prognoos aastani 2040

Kuigi tööealiste (vanuserühm 19–64) arvukus suureneb mõlema rahvastikuarengu stsenaariumi korral, siis nende osakaal kogu elanikkonnas hakkab langema. See toimub nii noorema rahvastiku kui ka vanuserühma 65+ kiirema kasvu tulemusena. Teisisõnu, haridus- ja sotsiaalteenuste pakkumise vajadus suureneb eeldatavalt kiiremini, kui kasvab maksubaas vallas.

Joonis 21. Vanuserühma 19–64 prognoos vallas

Joonis 22. Vanuserühma 65+ prognoos vallas

Käesoleval kümnendil juhtub igal juhul:

- Fertiilsest east väljuvad 1980. aastate suured põlvkonnad.
- Peamisse rändamise vanusesse sisenevad kogu Eesti vaates kolmandiku või enam väiksemad sündipõlvkonnad – ehk ka potentsiaalsete tulevaste siseriiklike sisserändajate arv hakkab langema.
- Isegi prognoositud mahus sisserände korral hakkab lasteaiaaas laste arv järgnevatel aastatel vähenema kõikides kantides.
- Isegi prognoositud mahus sisserände korral saavutab põhikooli eas laste hulk kümnendi lõpuks maksimumi.

Sisemiselt on rahvastik taastevõimeline Peetri, Jüri ja Lagedi kandis, Vaida kandis mitte. Ilma sisserände suureneb edaspidi tempokalt eakate osakaal rahvastikus.

Prognoositust suurema sisserände korral sõltuvalt selle mahust võib lasteaiaaalist ja põhikooliealist arvukus püsida kõrgem veel mõnevõrra pikemal perioodil. Lähtuvalt rahvastiku praeguse hetke vanuselis-soolisest jaotusest saab lähikümnendi rahvaarvu kasvu trendi ümber pöörata vaid sündimuse oluline kahanemine või u 300 inimese väljaränne aastas. Eelnev on aga käesoleva hetke väliskeskkonna tingimusi (iseigi majandussurutise korral) arvestades pigem ebatõenäoline.

Kantide vaates on viimasel kümnendil suurimaks kandiks saanud Peetri. Noorem rahvastiku vanusstruktuur tingib ka tulevikus jätkuva Peetri osakaalu tõusu kogurahvastikus. Põhiprobleemiks tulenevalt rahvastikuarengutest võib kujuneda haridustaristu perspektiivne ümberkorraldamise vajadus seoses sisserändest lähtuva tasakaalustamata vanusstruktuuriga. Teisalt ei pruugi hetkel suured laste põlvkonnad peale iseseisvasse ellu astumist enam oma tulevikku siduda vanematekodu asukohaga.

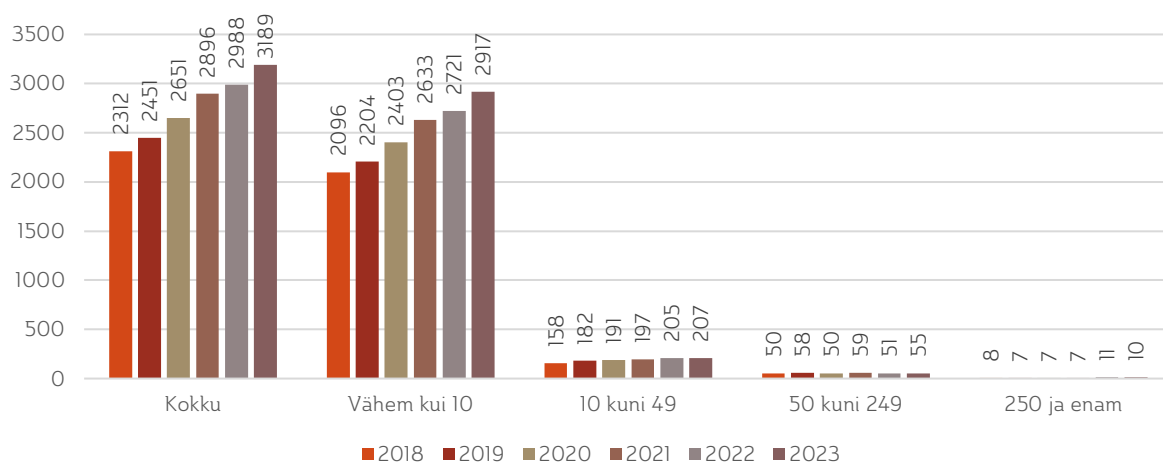
2 Majanduslik ja sotsiaalne keskkond

2.1 Ettevõtlus ja tööturg

Rae vallale on iseloomulikud suured äri- ja tööstuspargid (peamiselt tootmis-, lao- ja äripinnad), millest enamik paikneb Tallinna ringtee ja Tartu maantee ääres – Jüri Tehnopark, Rae Tehnopark, Peetri Äripark jt. Tehnopargid on omavahel n-ö kokku kasvamas, saades alguse Tallinna linna piirilt ja ulatudes Jüri alevikuni ning sealt edasigi.

Tallinna linna arvestamata paikneb Rae vallas statistiliselt 15,9% Harjumaa ettevõtetest (Tallinna linna arvestades 3,6% maakonnas registreeritud ettevõtetest)³. Siinkohal on aga oluline meele pidada, et andmetes kajastuvad ka need ettevõtted, mille juriidiline aadress on küll vastav kohalik omavalitsus, kuid tegevuskoht võib olla mujal. Rae vallas tegutsevate ettevõtete enim esinev põhitegevus on hulgimüük ja tootmine valdkonda ning asukohalt on need koondunud peamiselt suuremate liiklussõlmede äärde.

Rae vallas tegutsevate ettevõtete arv on aasta aastalt kasvanud. Enam kui 90% ettevõtetest on töötajaid alla 10 ja mikroettevõtted on ka ettevõtete arvu kasvumootoriks. Viimastel aastatel on lisandunud ka enam kui 250 töötajaga ettevõtteid.

Joonis 23. Ettevõtete arv Rae vallas töötajate arvu lõikes 2018–2023 (Statistikaamet)

³ Peatükis on esitatud ettevõtlusstatistikat nii Statistikaameti, Maksu- ja Tolliameti kui ka Äriregistri andmekogude alusel. Kuna erinevate allikate meetodika on erinev, siis esineb ettevõtete koguarvu kohta erinevaid vaateid. Samas muutuste dünaamika ja näitajate osakaalud annavad siiski sarnase iseloomustuse Rae valla ettevõtluse kohta.

Tegevusalade lõikes on ülekaalus hulgi- ja jaekaubanduse ning mootorsõidukitega tegelevad ettevõtted (EMTAK-i klassifikaatori järgi⁴) – 20% kõigist Rae valla ettevõtetest. Järgnevad ettevõtted kutse-, teadus- ja tehnikaalase (16%) tegevuse ning ehituse (12%) alalt. Perioodil 2018–2023 on ettevõtete arv kasvanud 38% võrra.

Tabel 4. Rae valla ettevõtete arv peamiste tegevusvaldkondade lõikes 2018–2023 (Statistikaamet)

Tegevusala	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Muutus
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	502	526	570	579	592	653	30%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	355	364	413	451	506	525	48%
Ehitus	314	345	350	380	384	394	25%
Töötlev tööstus	203	211	218	248	253	261	29%
Kinnisvaraalaane tegevus	146	153	173	210	202	244	67%
Veondus ja laondus	174	172	179	196	199	231	33%
Haldus- ja abitegevused	146	167	170	191	172	175	20%
Info ja side	121	116	128	146	162	170	40%
Muud teenindavad tegevused	99	102	116	118	129	144	45%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	64	85	84	88	96	101	58%
Finants- ja kindlustustegevus	30	37	39	87	93	66	120%
Haridus	42	47	46	46	50	66	57%
Majutus ja toidlustus	37	43	41	52	53	57	54%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	39	45	57	51	47	47	21%
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	29	24	30	31	31	38	31%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3	2	27	12	8	7	133%
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	5	8	6	6	7	7	40%
Mäetööstus	3	4	4	4	4	3	0%
Kokku	2312	2451	2651	2896	2988	3189	38%

Eesti Maksu- ja Tolliameti 2024. a I kvartali andmetel tegutses Rae vallas 3227⁵ äriühingut, kus töötas 20 339 inimest⁶. Neist:

- Töötajatega ühingu oli 1796 (56%).
- Aastakäibega vähemalt 13 200 eurot⁷ oli 1487 ühingut (46%).
- Aastakäibega vähemalt 40 000 eurot⁸ oli 800 ühingut (25%).
- Aastakäibega vähemalt 13 200 ja töötajatega oli 1155 ühingut (36%).
- Kahe ja rohkema töötajaga oli 988 ühingut (31%).
- Kolme ja rohkema töötajaga oli 717 ühingut (22%).

Palgatöötaja kuukeskmise brutotulu oli Rae vallas 2022. aastal kõrgem (2200 eurot) kui Eestis (1620) ja maakonnas keskmiselt (1835). Mehed teenivad naistest rohkem kõigis vanusegruppides. Kuukeskmise brutotulu on kõrgeim vanusegrupis 25–49 ja väikseim alla 25-aastaste seas.

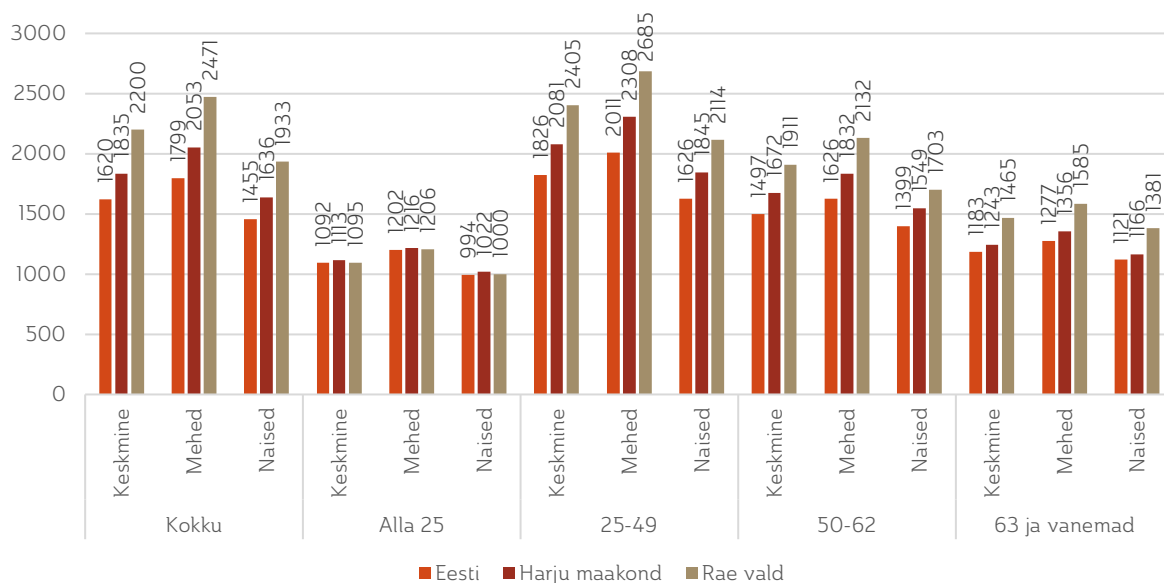
⁴ Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator

⁵ Äriregistri andmetel oli 2022. a Rae vallas 4342 äriühingut. Neist oli töötajatega 1771 (41%), kahe ja enama töötajaga 886 (20%) ja kolme ning enama töötajaga 649 (15%). Erinevus üldarvus tuleneb meetodikast. Eesti Maksu- ja Tolliamet arvestab neid, kel on toimunud mingisugunegi majandustegevus, Äriregistris on kirjas registreeritud juriidilised isikud sõltumata nende tegutsemisest.

⁶ Tegemist on Rae valda registreeritud ettevõtete töötajate arvuga, kellest kõik ei tööta vallas. Näiteks Rimi 2878-st töötajast asub vallas tõenäoliselt väike hulk. Sama kehtib Coop Eesti Keskühistu jt kohta.

⁷ Palgafond 13 200 võimaldab maksta ühe töökoha miinimumpalka.

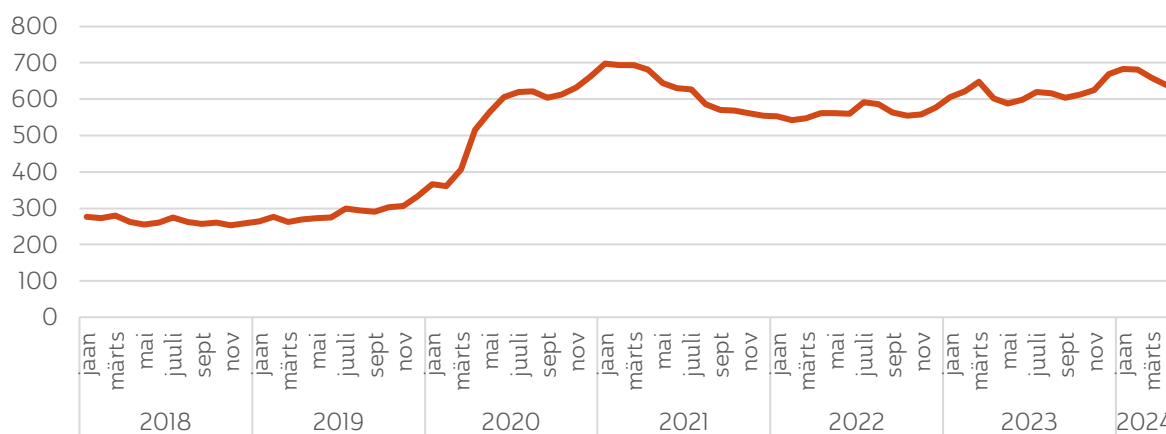
⁸ Alates 40 000 eurosest aastakäibest on ettevõtte käibemaksukohuslane.

Joonis 24. Palgatöötaja kuukeskmine brutotulu soo- ja vanuserühmade lõikes 2022. aastal (Statistikaamet)

Brutotulu juures on oluline vaadata ka brutotulu saajate arvu, mis on Rae vallas järjepidevalt kasvanud eeskätt tulenevalt rahvaarvu kasvust. Rae vallas teenis 2022. a brutotulu 43% elanikkonnast, Eestis keskmisena 41% ja Harjumaal 42%⁹. Võrreldes rahvaarvuga suhteliselt väike brutotulu saajate hulk on tingitud nooremaelise elanikkonna suurest osakaalust.

Töötus on vallas püsinud samaväärsel tasemel (u 600 töötut) alates 2020. aasta algupoolest. 2024. aasta aprillis oli vallas 639 registreeritud töötut.

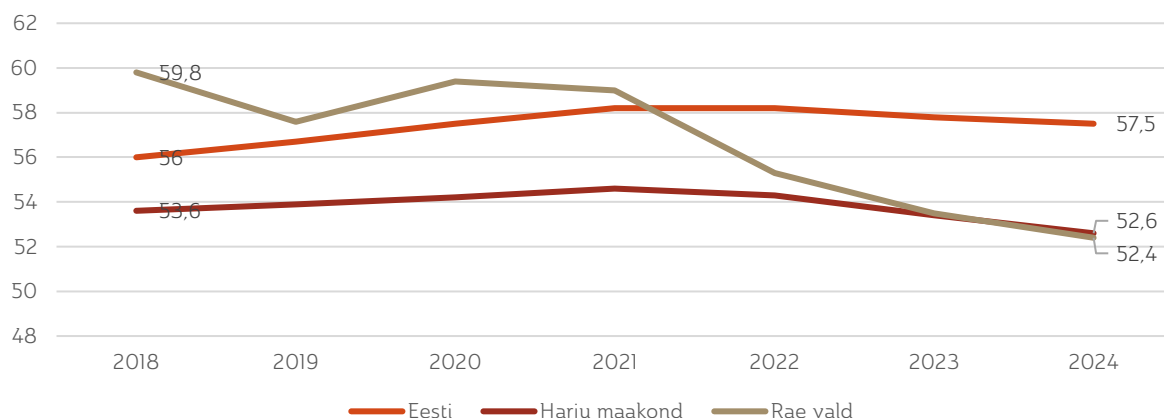

Joonis 25. Registreeritud töötute arv Rae vallas 2018–2024 (Eesti Töötukassa)

⁹ Arvutuse aluseks on rahvastikuregistri järgne rahvaarv seisuga 1.01.2022.

2024. aastal oli Rae vallas ülalpeetavate määr¹⁰ 52,4%. Vastav näitaja on möödunud kuuel aastal oluliselt kahanenud. Rae vald ei erine siinkohal oluliselt Harjumaast, kuid Eestist tervikuna on ülalpeetavate osakaal elanikkonnas kõrgem.

Vaadates elanikkonna vanuselist struktuuri, on näha, et Rae vallas varasemalt oluliselt kõrgem ülalpeetavate määr tulenes eeskätt laste suurest arvust. Eestis tervikuna põhjustab seda eelkõige aga vanemaealise elanikkonna suurem osakaal.

Joonis 26. Ülalpeetavate määr (%) perioodil 2015–2019 (Statistikaamet)

Eesti Maksu- ja Tolliameti andmetest ilmneb, et keskmine palk on Rae valda registreeritud ettevõtetes¹¹ riigi keskmisest omajagu madalam. See viitab asjaolule, et kohapealsed töökohad on keskmisest madalamalt tasustatud, mis ühtlasi tingib pendelrände ennekõike Tallinna suunal.

Tabel 5. Ettevõtted ja palkade võrdlus tegevusalade lõikes (Eesti Maksu- ja Tolliameti 2024. a jaanuari seisuga andmed)

Tegevusala	Keskmine palk (Rae vald)	Keskmine palk (Eesti)	Juriidiliste isikute arv vallas ¹²	Tegutsevate ettevõtete arv vallas ¹³	Töötajatega ettevõtete arv vallas	Töötajate arv
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1181	1508	59	18	13	42
Mäetööstus	3643	2044	4	3	3	68
Töötlev tööstus	2027	1689	371	220	171	4979
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	2077	2533	36	12	2	26
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	2057	1832	11	6	5	16
Ehitus	1759	1695	602	303	233	1185
Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite remont	1772	1677	1024	549	381	8272
Veondus ja laondus	1954	1733	280	157	116	2595

¹⁰ Mittetööealiste (0–14-aastased ja üle 65-aastased) elanike arv 100 tööealise (15–64-aastased) elaniku kohta.

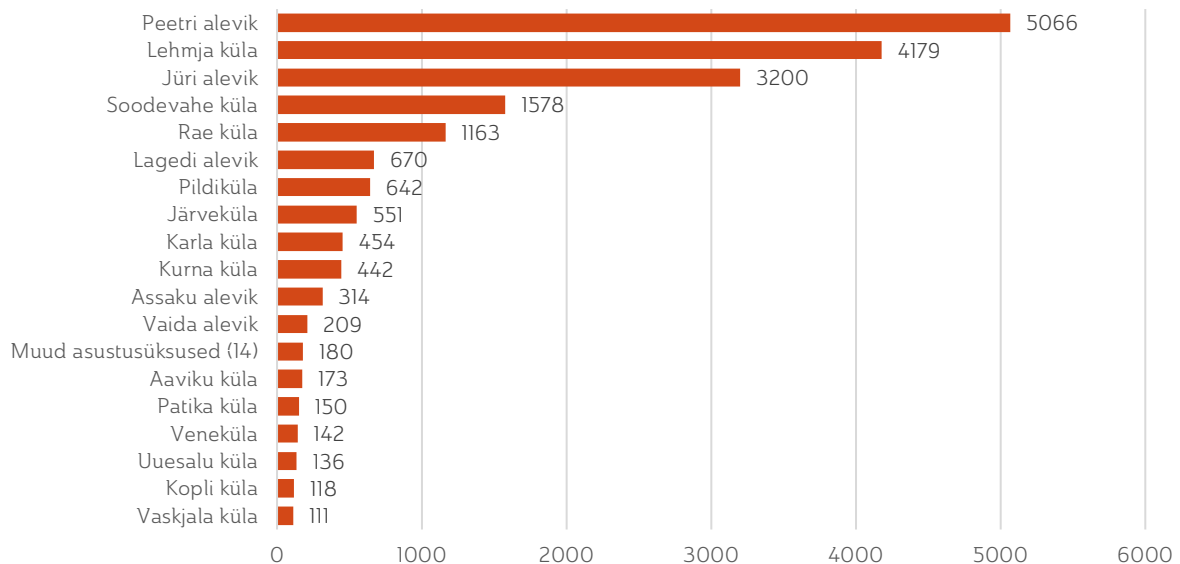
¹¹ Vallas tegutseb ka ettevõtteid, mille registreerimisadress on mujal omavalitsuses ning vastupidi.

¹² Kohaliku omavalitsuse territooriumil tegutsevad juriidilised isikud, kes on olnud sellel perioodil vähemalt ühe päeva maksukohustuslaste registris.

¹³ Kohaliku omavalitsuse territooriumil tegutsevad ettevõtted, kellel on töötajad või käive.

Majutus ja toitlustus	1076	1288	106	44	33	168
Info ja side	2050	3390	376	117	77	162
Finants- ja kindlustustegevus	1476	2920	200	21	11	16
Kinnisvaraalaane tegevus	1808	1417	552	164	64	109
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	2171	2325	989	359	204	527
Haldus- ja abitegevused	1594	1826	364	140	94	426
Avalik haldus ja riigikaitse	2368	2214	4			1283
Haridus	1528	2262	193	37	24	61
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1975	2669	83	23	23	102
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	2510	1649	318	48	21	100
Muud teenindavad tegevused	1058	1363	359	89	67	104
Kokku	1904	1985	5931	2310	1542	20 241

Selgitamaks, kus asuvad töökohad ja kuhu käivad Rae elanikud tööle, esitati Eesti Statistikaametile andmepäring. Kokku on vallas 19 478 töökohta, millest suurim osa asus Peetri alevikus (26%), Lehmja külas (21%) ja Jüri alevikus (16%).

Joonis 27. Rae vallas asuvad töökohad asustusüksuste lõikes (rahvaloendus 2021)

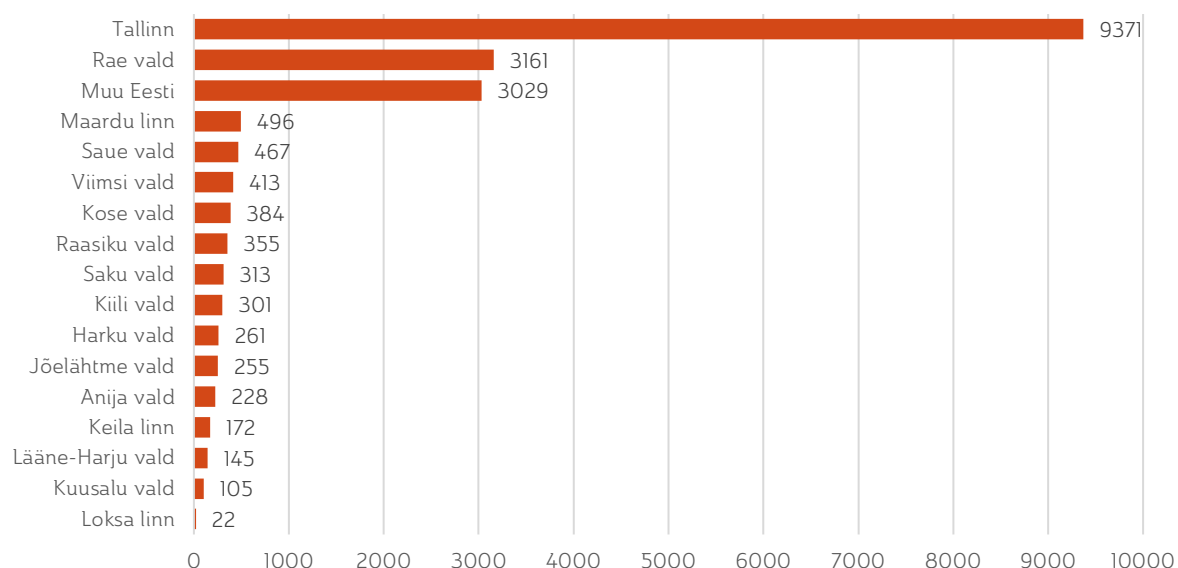
Kõige enam oli seadme- ja masinaoperaatoreid ning koostajaid (17% töökohtadest), oskus- ja käsitöölisi (14%) ja lihttöölisi. Lihttöölisi, tippspetsialiste, kontoritöötajaid ja klienditeenindajaid on kõiki 13%. Kõige vähem on hõivatuid põllumajanduse, metsanduse (jahinduse) ja kalanduse oskustööliste hulgas.

Jüri ja Lagedi piirkonnas on suurimaks ametirühmaks seadme- ja masinaoperaatorid, Peetri ja Vaida piirkonnas oskus- ja käsitöölised.

Tabel 6. Rae vallas asuvad töökohad ametite ja kantide lõikes (rahvaloendus 2021)¹⁴

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kokku
Jüri	945	1338	1312	1637	572	22	1214	1916	1616	10572
Lagedi	174	257	203	233	303	3	271	692	386	2522
Peetri	787	850	782	597	631	9	1177	679	555	6067
Vaida	31	53	21	17	36	9	88	32	30	317
Kokku	1937	2498	2318	2484	1542	43	2750	3319	2587	19478
Jüri	9%	13%	12%	15%	5%	0%	11%	18%	15%	100%
Lagedi	7%	10%	8%	9%	12%	0%	11%	27%	15%	100%
Peetri	13%	14%	13%	10%	10%	0%	19%	11%	9%	100%
Vaida	10%	17%	7%	5%	11%	3%	28%	10%	9%	100%

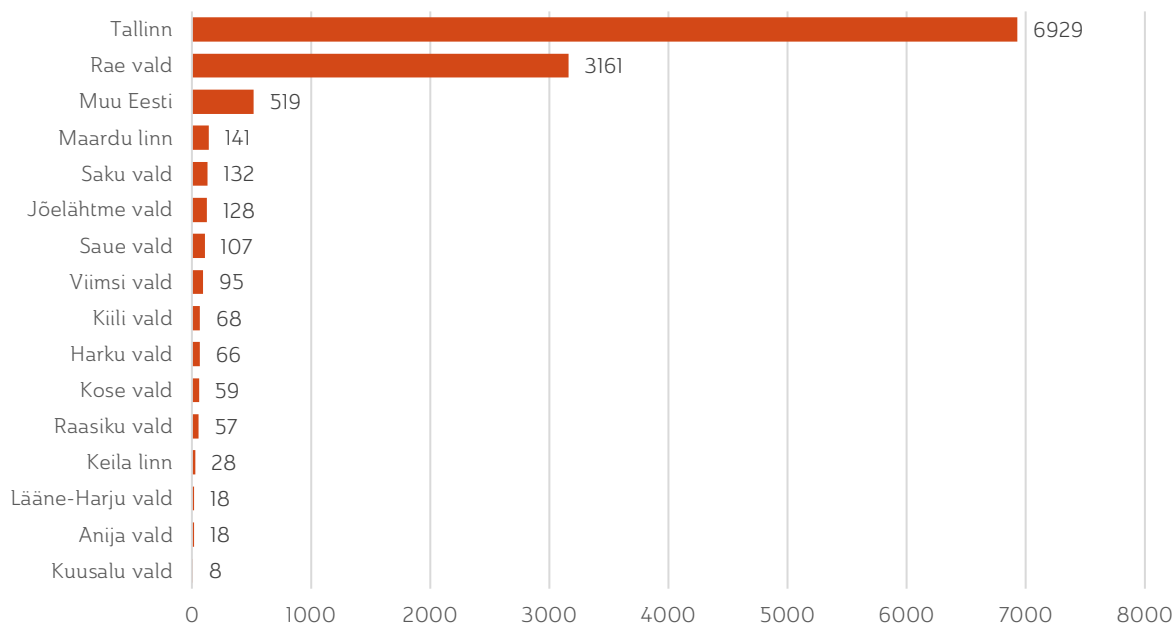
Vallas olevast 19 478-st töökohast vaid 3161 (16%) on täidetud oma elanike poolt, valdav osa töötajatest on pärit mujalt, sh Tallinnast 9371 (48%), erinevatest Harjumaa omavalitsustest 3917 (20%) ning mujalt Eestist 3029 (16%).

Joonis 28. Valda saabuv tööranne elanike elukoha järgi (rahvaloendus 2021)

Valla elanikest töötab 11 534 inimest. Neist suurim osa sõidab tööle Tallinna (6929 inimest, 60% kõikidest töötajatest), vallas kohapeal töötab 3161 elanikku (27%), Harjumaa teistes omavalitsustes 925 elanikku (8%) ning mujal Eestis 519 elanikku (4% kõikidest töötajatest).

¹⁴ Tähistus: 1) Juhid, 2) Tippspetsialistid, 3) Tehnikud ja keskastme spetsialistid, 4) Ametnikud, 5) Teenindus- ja müügitöötajad, 6) Põllumajanduse, metsanduse (jahinduse) ja kalanduse oskustöölised, 7) Oskus- ja käsitöölised, 8) Seadme- ja masinaoperaatorid ja montöörid, 9) Lihttöölised

Joonis 29. Vallast elanike tööränne töökoha asukoha järgi (rahvaloendus 2021)

2.2 Rohepööre

Kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemisega kaasnevate probleemide lahendamiseks on koostatud Euroopa roheline kokkulepe. Sisult on see Euroopa uus majanduskasvu strateegia (muutmaks liit nüüdisaegseks, ressursitõhusaks ja konkurentsivõimeliseks majanduseks). Kokkuleppe eesmärk on muuta Euroopa 2050. aastaks kliimaneutraalseks, hoogustada majandust keskkonnahoidliku tehnoloogia abil, luua jätkusuutlik tööstus ja transport ning vähendada saastet.

Rae vallas on 2022. aastal koostatud kliima- ja energiakava aastani 2030. Dokumendi ja koostamisprotsessi eesmärk oli läbi mõelda, kirjeldada ning püstitada strateegilised eesmärgid, parendamaks kohaliku elukeskkonna kvaliteeti ja looduskeskkonna seisundit.

Valminud valdkondade ülene kliimapolitiiline strateegiadokument aitab läheneda erinevatele keskkonna- ja kliimavaldkondadele terviklikult. Püstitatud strateegiliste sihtide ja eesmärkide abil saab kohalikul tasandil teadlikumalt liikuda kliimamuutuste leevendamise ja kohanemise teel.

Valla kliimakavas on fikseeritud hetkeolukord ja vajalikud/võimalikud rakendatavad meetmed erinevates rohepöördega seotud valdkondades: hoonestu, energiamajandus, transport ja liikuvus, ruumiline planeerimine ja maakasutus, veemajandus, looduskeskkond ja elurikkus, turism ja rekreatsioon ning majandus.

Konkreetses tegevuskavaga planeeritud praktiliste tegevuste maht on siiski veel tagasihoidlik, kuna (riigi ja) omavalitsuste jaoks on tegemist värske teemaga. Järgnevatel aastatel on kindlasti tarvilik omavalitsuse võimaliku rolli mõtestamine ja vahendite täpsem planeerimine valdkonnas.

3 Juhtimine ja kodanikuliikumine

3.1 Valla eelarve ja finantsvõimekus

Rae valla eelarvest moodustavad maksutulud 70%. Saadavad toetused moodustavad eelarvest ü viiendiku (Eestis keskmiselt 29%). Viimase kuue aasta vältel on tulude struktuur püsinud peaaegu muutumatuna. Sama kehtib ka kulude struktuuri kohta, millest suurima osa moodustavad tööjõukulud – enam kui 60%.

Tabel 7. Rae valla tulude ja kulude struktuur 2018–2023 (Rahandusministeerium)

Rae vald	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Maksutulud	70%	70%	69%	72%	71%	70%
Kaupade ja teenuste müük	10%	10%	10%	9%	10%	8%
Saadavad toetused	19%	19%	21%	19%	19%	21%
Muud tulud (kaevandamisõigus ja vee erikasutus)	1%	1%	1%	1%	0%	0%
Antud toetused	5%	4%	4%	5%	5%	4%
Tööjõukulud	62%	63%	63%	60%	59%	62%
Majandamiskulud	34%	33%	32%	36%	37%	34%
Muud kulud	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Maksutulud on kuue aastaga peaaegu kahekordistunud, seda tulenevalt üksikisiku tulumaksu kiirest kasvust. Aastal 2023 moodustas üksikisiku tulumaks 98% maksutuludest.

Tabel 8. Maksutulud 2018–2023 (Rahandusministeerium)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Maksutulud	23 488 000	27 160 000	29 629 000	33 352 000	38 989 000	43 795 000
Füüsilise isiku tulumaks	22 527 000	26 178 000	28 639 000	32 346 000	37 954 000	42 731 000
Maamaks	903 000	955 000	957 000	962 000	977 000	977 000
Reklaamimaks	58 000	28 000	32 000	39 000	49 000	76 000
Teede ja tänavate sulgemise maks				6 000	9 000	11 000
Füüsilise isiku tulumaks	96%	96%	97%	97%	97%	98%
Maamaks	4%	4%	3%	3%	3%	2%
Reklaamimaks	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Teede ja tänavate sulgemise maks	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Samuti on enam kui kahekordistunud põhitegevuse kulud. Perioodil 2019–2023 on Rae vald investeerinud enam kui 73 miljonit eurot.

Tabel 9. Põhitegevuse ja investeerimistegevuse kulud 2018–2023 (Rae Vallavalitsus)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Kokku
Põhitegevuse kulud	27 206 000	33 179 000	35 920 000	42 161 000	50 658 000	59 310 000	248 434 000
Investeeringimistegevuse kulud	10 659 000	9 878 000	21 638 000	7 717 000	5 701 000	17 638 000	73 231 000
Investeeringimistegevuse osakaal kogukuludest	28%	23%	38%	15%	10%	23%	23%

Põhitegevuse kuludest moodustavad suurema osa hariduse valdkonnaga seotud kulud (perioodil 2018–2023 75% kuludest), seejärel vaba aja ning kultuuriga seotud kulud (9%).

Investeeringustegevuse kuludest moodustavad samuti suurema osa hariduse valdkonnaga seotud kulud (perioodil 2018–2023 41% kuludest). Investeeringutest 23% on tehtud vaba aja ning kultuurivaldkonda ning 22% majandusvaldkonda.

Tabel 10. Põhitegevuse ja investeeringustegevuse kulud valdkondade lõikes 2018–2023 (Rae Vallavalitsus)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Kokku
Põhitegevuse kulud							
01 Üldised valitsussektori teenused	1 222 000	1 404 000	1 450 000	1 886 000	2 206 000	2 824 000	10 992 000
03 Avalik kord ja julgeolek	36 000	33 000	35 000	33 000	39 000	34 000	210 000
04 Majandus	954 000	1 144 000	1 352 000	1 678 000	2 315 000	2 891 000	10 334 000
05 Keskkonnakaitse	406 000	547 000	578 000	617 000	763 000	870 000	3 781 000
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	616 000	640 000	680 000	831 000	1 063 000	964 000	4 794 000
07 Tervishoid	22 000	31 000	249 000	158 000	148 000	143 000	751 000
08 Vaba aeg, kultuur, religioon	2 554 000	2 811 000	2 738 000	3 655 000	4 566 000	4 978 000	21 302 000
09 Haridus	20 208 000	25 141 000	27 239 000	31 424 000	37 132 000	44 265 000	185 409 000
10 Sotsiaalne kaitse	1 187 000	1 427 000	1 600 000	1 879 000	2 427 000	2 342 000	10 862 000
Investeeringustegevuse kulud							
01 Üldised valitsussektori teenused	0	71 000	116 000	193 000	180 000	1 038 000	1 598 000
04 Majandus	4 264 000	2 031 000	2 193 000	2 072 000	1 983 000	3 661 000	16 204 000
05 Keskkonnakaitse	360 000	0	0	14 000	17 000	44 000	435 000
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	1 292 000	1 905 000	28 000	246 000	357 000	503 000	4 331 000
07 Tervishoid	179 000	2 100 000	551 000	0	0	0	2 830 000
08 Vaba aeg, kultuur, religioon	307 000	645 000	2 132 000	736 000	1 821 000	11 218 000	16 859 000
09 Haridus	4 140 000	3 119 000	16 047 000	4 455 000	1 332 000	1 174 000	30 267 000
10 Sotsiaalne kaitse	118 000	8 000	572 000	0	12 000	0	710 000

Põhitegevuse tulude maht oli 2023. a eelarve täitmise järgi 62,1 miljonit eurot, põhitegevuse kulude maht 59,1 miljonit eurot. Võrreldes 2020. aasta ja sellele eelneva ajaga on põhitegevuse tulemi absoluutväärtus ja osakaal tuludest oluliselt langenud, mis viitab vähenevale finantsvõimekusele (mida väiksem on tulem, seda väiksem on ka laenuvõimekus). Perioodil on valla netovõlakoormus kasvanud 11% võrra 45%-ni. Vaba laenuvõimekus oli 2023. a lõpu seisuga u 22 miljonit eurot.

Perioodi põhivara soetustest on 9% tehtud antud sihtfinantseeringute toel. Kokku on perioodil investeeritud u 4000 euro väärtuses elaniku kohta.

Tabel 11. Rae valla finantsnäitajad 2018–2023 (Rahandusministeerium)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Põhitegevuse tulud	33 546 000	38 617 000	42 927 000	46 628 000	55 232 000	62 154 000
Põhitegevuse kulud	27 369 000	33 179 000	35 920 000	42 161 000	50 658 000	59 119 000
Põhitegevuse tulem	6 177 000	5 438 000	7 007 000	4 467 000	4 574 000	3 035 000
Tulemi osakaal tuludest	18%	14%	16%	10%	8%	5%
Põhitegevuse tulud elaniku kohta	1 885	2 042	2 134	2 197	2 490	2 703
Põhitegevuse tulem elaniku kohta	347	288	348	210	206	132
Võlakohustused aasta lõpu seisuga	14 417 000	11 686 000	24 945 000	19 226 000	19 759 000	30 695 000
Likviidsed varad aasta lõpu seisuga	3 053 000	2 401 000	4 330 000	4 330 000	3 910 000	2 733 000
Netovõlakoormus (eurodes)	11 364 000	9 285 000	20 615 000	14 896 000	15 849 000	27 962 000
Netovõlakoormuse %	33,9%	24,0%	48,0%	31,9%	28,7%	45,0%
Võlakohustused elaniku kohta	810	618	1 240	906	891	1 335
Põhivara soetus	7 972 000	9 807 000	21 522 000	7 524 000	5 524 000	15 963 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine	1 266 000	1 841 000	1 159 000	1 593 000	116 000	6 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine	0	0	0	0	0	791 000
Põhivara soetus elaniku kohta	449	557	1 259	445	332	997

3.2 Valla juhtimine

Rae valla omavalitsusorganid on:

- Vallavolikogu – omavalitsuse esinduskogu, mis valitakse valla hääleõiguslike elanike poolt seaduse alusel.
- Vallavalitsus – vallavolikogu poolt moodustatud täitevorgan.

Vallavolikogu

Rae Vallavolikogu on Rae valla kui kohaliku omavalitsusüksuse esinduskogu, mis valitakse valla hääleõiguslike elanike poolt seaduses sätestatud korras neljaks aastaks. Kohaliku omavalitsuse pädevusse kuuluvate küsimuste otsustamisel on vallavolikogu sõltumatu ning tegutseb ainult vallaelanike huvides ja nimel.

Alates 2013. aasta kohalike omavalitsuste valimistest on Rae Vallavolikogu 25-liikmeline.

Vallavolikogu töötab täiskoguna, samuti komisjonide ja fraktsioonide kaudu. Vallavolikogu on moodustanud 5 komisjoni:

- Eelarve- ja arengukomisjon
- Keskkonnakomisjon
- Haridus- ja kultuurikomisjon
- Sotsiaal- ja tervishoiukomisjon
- Revisjonikomisjon

Vallavalitsus

Vallavalitsus on omavalitsusüksuse täitevorgan. Vallavalitsus täidab temale pandud ülesandeid õigusloome, majandustegevuse ja kontrolli valdkondades, kaasates elanikke ning ettevõtjaid.

Rae Vallavalitsus on neljaliikmeline – vallavanem ja kolm abivallavanemat. Vallavalitsus juhib valla hallatavate asutuste tegevust, osaleb vallavolikogu poolt kehtestatud korras aktsionärina, asutajana ja liikmena eraõiguslikes juriidilistes isikutes.

Vallavalitsuse haldusaparaadi koosseisu kuuluvad: vallakantselei, haridus- ja kultuuriamet, sotsiaalamet, planeerimis- ja keskkonnaamet, ehitusamet, arendus- ja haldusamet ning rahandusamet.

Aastal 2023 oli Rae Vallavalitsuses kokku 101,5 ametikohta, kõige rohkem arendus- ja haldusametis. Kiire elanikkonna ja kohustuste kasv on toonud kaasa ka isikkoosseisu suurenemise. Võrreldes viie aasta taguse koosseisuga, on ametikohtade arv suurenenud ligi 30 võrra.

Enim on kohtade arv kasvanud arendus- ja haldusametis ning haridus- ja kultuuriametis ning sotsiaalametis.

Tabel 12. Töötajate arv Rae Vallavalitsuses ametite lõikes (Rae Vallavalitsus)

Struktuuriüksus	Ametikohtade arv 2024	Ametikohtade arv 2019	Muutus
Vallavalitsuse liikmed	4	4	0
Vallakantselei	10	8	2
Haridus- ja kultuuriamet	9		
Sotsiaalamet	10	11	8
Planeerimis- ja keskkonnaamet	11,5		
Ehitusamet	9	15,5	5
Arendus- ja haldusamet	36	21,5	14,5
Rahandusamet	10	10	0
Vallavanema otsealluvuses	2	2	0
Kokku	101,5	72	29,5

Rae Vallavalitsuse hallata on kuus üldhariduskooli (sh 2 lasteaed-põhikooli), 8 lasteaeda, huvialakool, spordikeskus, kultuurikeskus, valla raamatukogu, noortekeskus ja sotsiaalkeskus – kokku 20 asutust.

Asutustes oli 2023. aastal 1075 töökohta, neist 499 koolides (46%), 449 lasteaedades (42%) ja 127 teistes asutustes (12%). Suurima töötajate arvuga asutused on Jüri Gümnaasium ja Peetri Lasteaed-Põhikool.

Tabel 13. Täidetud ametikohtade tegelik aasta keskmine arv Rae Vallavalitsuse hallatavates asutustes (Rae valla 2023. aasta majandusaasta aruanne)

Asutuse tüüp	Asutuse nimi	Töötajate keskmine arv (2023)
kool	Jüri Gümnaasium	179
kool	Järveküla Kool	80
kool	Vaida Kool	37
kool	Peetri Lasteaed-Põhikool	91
kool	Lagedi Kool	48
kool	Kindluse Kool	64
lasteaed	Lasteaed Tõruke	27
lasteaed	Klasteaed Taaramäe	42
lasteaed	Lasteaed Pillerpall	20
lasteaed	Lasteaed Võsuke	56
lasteaed	Õie Lasteaed	42
lasteaed	Assaku Lasteaed	44
lasteaed	Aruheina Lasteaed	42
lasteaed	Järveküla Lasteaed	91
lasteaed	Peetri Lasteaed-Põhikool	61
lasteaed	Lagedi Kool	25
	Rae Huvialakool	54
	Rae Valla Spordikeskus	27
	Rae valla raamatukogu	19
	Rae Kultuurikeskus	8
	Rae Sotsiaalkeskus	9
	Rae Noortekeskus	10
Kokku		1075

Vallavalitsuse peamisteks infokanaliteks on “Rae Sõnumid”, kodulehekül, kust lisaks uudistele ja teadetele ning muule vajaminevale infole leiab ka e-teenuste portaali ja valla sündmuste kalendri ning Rae valla *Facebook*i lehekül.

Lisaks Rae valla arengukavale 2016–2025 ja eelarvestrateegiale reguleerivad Rae valla arengut ja toimimist veel mitmed dokumendid.

Arengukavad

- Rae valla kliima- ja energiakava 2032
- Rae valla jäätmekava 2021–2026
- Rae valla hariduse ja noorsootöö arengukava 2023–2025
- Rae valla soojamajanduse arengukava 2016–2026
- Rae valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2017–2028

Üldplaneeringud

- Rae valla üldplaneering (aastast 2013)
- Jüri üldplaneering (aastas 2012)
- Põhjapiirkonna üldplaneering (kooskõlastusringil)
- Lagedi piirkonna üldplaneering (algatatud 2020)

Koostöö teiste omavalitsustega ja organisatsioonidega

Rae vald moodustab koos Jõelähtme ja Viimsi vallaga Põhja-Harju Koostöökogu (kohalik LEADER-tegevusrühm). Koostöökogu eesmärgiks on toetada kohalikku initsiatiivi, edendades elu kohaliku koostöö kaudu, milles erinevad osapooled suunavad oma ühised jõupingutused piirkonna vajaduste kindlaksmääramiseks ning Euroopa Liidu ja Eesti riigi poolt pakutavate struktuurifondide ja sealhulgas LEADER-meetme võimaluste kasutamiseks¹⁵. Koostöökogu loodi aastal 2008.

Rae vald kuulub Harjumaa Omavalitsuste Liitu, Eesti Linnade ja Valdade Liitu ja teeb ühistranspordi korraldamisel koostööd Harjumaa Ühistranspordikeskusega. Rae vallal on erinevates valdkondades tihe koostöö ka Tallinna linnaga, nt taristu arendamisel ja rahvaspordi edendamisel. Kergteede võrgustiku ühendamisel tehakse koostööd ka teiste naabervaldadega (Kiili, Jõelähtme jt), lisaks arendatakse juba aastaid ühiselt vee-, kanalisatsiooni-, gaasi jt kommunikatsioone.

3.3 Kodanikuühiskond ja külaliikumine

Vallas registreeritud mittetulundusorganisatsioonide arv on perioodil 2018–2023 kasvanud ligi 200 võrra.

2023. a oli vallas kokku 788 mittetulundusühingut ja kaks sihtasutust. Mittetulundusorganisatsioonide arv 1000 elaniku kohta on 34,1, mis on kõrgem näitaja kui Eestis tervikuna (32,8) ja Harjumaal (28,7).

¹⁵ Mittetulundusühingu Põhja-Harju Koostöökogu põhikiri

Tabel 14. Mittetulundusühingute ja sihtasutuste arv ning suhtarvu muutus perioodil 2015–2019 (Statistikaamet, rahvastikuregister)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mittetulundusühingute ja sihtasutuste arv						
Kogu Eesti	39981	40730	41823	42823	43850	44970
Harju maakond	15948	16335	16830	17370	17874	18367
Rae vald	591	644	696	741	769	790
Mittetulundusühingute ja sihtasutuste arv 1000 elaniku kohta						
Kogu Eesti	29,5	30,0	31,0	32,0	32,4	32,8
Harju maakond	26,1	26,4	27,5	28,2	28,8	28,7
Rae vald	32,9	33,8	34,6	34,9	34,6	34,1

Valla koduleheküljel on olemas info erinevate kodanikuühenduste ja kodanikuliikumist toetavate organisatsioonide kohta. MTÜ-del, sihtasutustel, seltsingutel ja eraisikutel on võimalik taotleda mittetulundusliku tegevuse toetust, mille eesmärgiks on toetada kultuuri- ja sporditegevust, noorsootööd ning rahvaharidust.

Rae vallas on loodud külade ja alevike majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise jätkusuutliku arengu toetamiseks MTÜ Rae Valla Alevike- ja Külavanemate Selts (RVAKS). Seltsi eesmärgiks on alevike- ja külaelanike toetamine, huvide ja vajaduste kaitsmine; oma liikmete esindamine, toetamine, koolitamine, nõustamine ja informeerituse tagamine; osalemine rahvusvahelistes, riiklikes ja kohalikes külaliikumist toetavates projektides. Selts saab Rae vallalt mittetulundusliku tegevuse toetust, mida kasutab erinevate külade ja alevike tegevuste (ürituste) toetamiseks. Lisaks tasub selts omaosaluse, taotlemaks toetust kohaliku omaalgatuse programmist.

Külavanemate õigused ja kohustused ning valimise kord on kirjas Rae valla põhimääruses. Käesoleval hetkel on küla- või alevivanemad olemas peaaegu kõigis Rae valla külates ja alevikes (v.a Assaku ja Jüri alevikud). Iga-aastaselt korraldatakse ülevallalist külade päeva.

4 Omavalitsuse teenused

4.1 Haridus¹⁶

Alusharidus

Rae vallas tegutsevad koolieelsete lasteasutustena kaheksa munitsipaallasteaeda ja kaks lasteaed-põhikool kokku 13 tegevuskohas:

- Õie Lasteaed (6 rühma, sh 1 sobitusrühm)
- Õie Lasteaia filiaal Uuesalu Lasteaed (3 rühma)
- Taaramäe Lasteaed (9 rühma, sh 1 tasandusrühm ja 1 pervasiivsete arenguhäiretega laste rühm)
- Lasteaed Tõruke (6 rühma, sh 1 sobitusrühm)
- Võsukese Lasteaed (12 rühma)
- Peetri Lasteaed-Põhikool (18 rühma)
- Assaku Lasteaed (11 rühma)
- Aruheina Lasteaed (9 rühma)
- Vaida Lasteaed Pillerpall (4 rühma)
- Lagedi Kooli lasteaed (Lasteaed-Põhikool) (6 rühma)
- Järveküla Lasteaed (9 rühma)
- Järveküla Lasteaia Leerimäe maja (6 rühma, sh 1 tasandusrühm)
- Järveküla Lasteaia Sõnajala maja (6 rühma, sh 1 sobitusrühm)

Vallas tegutseb ka Eralasteaed Triki-Traki (28 last õ/a 23/24). Lastehoiuteenuse pakkujad, kellele on väljastatud tegevusluba, on vallas kokku kaheksa.

Rae vallas on moodustatud neli koolieelse lasteasutuse teeninduspiirkonda¹⁷:

- Jüri teeninduspiirkond – Aaviku küla, Jüri alevik, Karla küla, Kautjala küla, Kurna küla, Lehmja küla, Limu küla, Pajupea küla, Patika küla, Pildiküla küla, Seli küla, Uuesalu küla, Vaskjala küla, Veskitaguse küla;
- Lagedi teeninduspiirkond – Kadaka küla, Kopli küla, Lagedi alevik, Soodevahe küla, Tuulevälja küla, Veneküla küla, Ülejõe küla;
- Peetri teeninduspiirkond – Assaku alevik, Järveküla küla, Peetri alevik, Rae küla, Uuesalu küla;
- Vaida teeninduspiirkond – Aruvalla küla, Salu küla, Suuresta küla, Suursoo küla, Urvaste küla, Vaida alevik, Vaidasoo küla.

Vastavas teeninduspiirkonnas tegutsevad koolieelsed lasteasutused teenindavad samas teeninduspiirkonnas elavaid lapsi. Õppeaastal 23/24 on Rae vallas munitsipaallasteaiakohti kokku 2100 ja lapsi 105 rühmas kokku 1926. Jüri piirkonnas on kohti 660, Lagedi piirkonnas 120, Peetri piirkonnas 1240 ja Vaida piirkonnas 80.

¹⁶ Haridus- ja noorsootöö valdkonna detailsem taustaanalüüs on esitatud valdkondliku arengukava lisana.

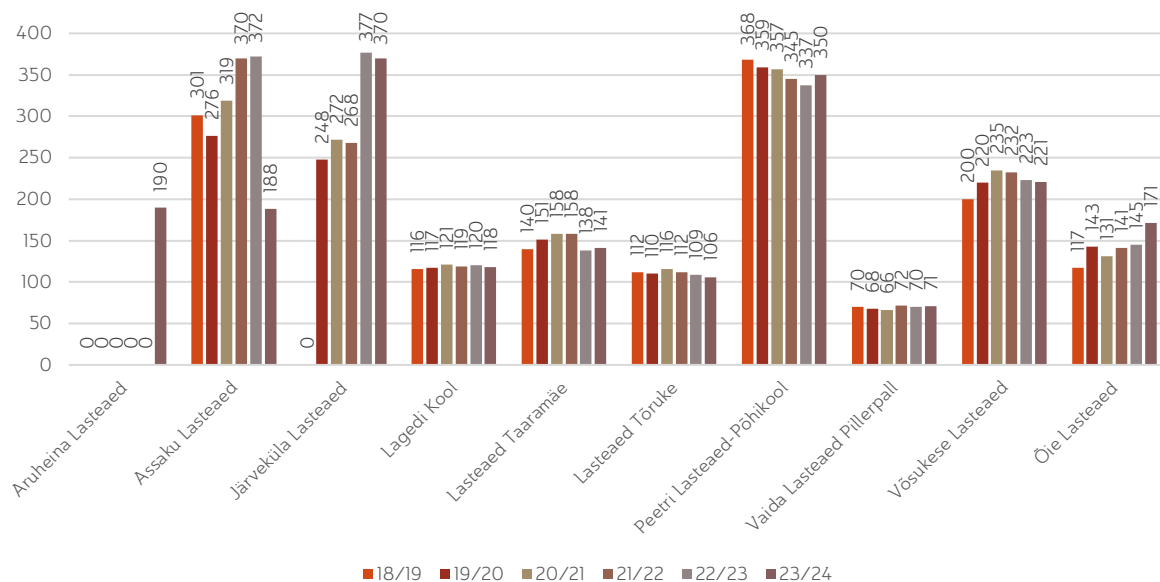
¹⁷ Rae Vallavalitsuse määrus nr 6 "Koolieelsete lasteasutuste teeninduspiirkondade kinnitamine", vastu võetud 18.03.2014.

Järgnevatel aastatel on planeeritud 13 uue rühma (260 kohta) avamine (Uuesalu, Lagedi ja Taaramäe lasteaia juures).

Tabel 15. Lasteaiaedade andmed (Rae Vallavalitsus)

Lasteaiahoone	Kant	Rühmade arv 23/24	Kohtade arv 23/24	Rühmade arv 24/25+	Kohtade arv 24/25+
Vaia Lasteaed Pillerpall	Vaia	4	80	4	80
Lasteaed Tõruke	Jüri	6	120	6	120
Lasteaed Taaramäe	Jüri	9	180	10	200
Õie Lasteaed	Jüri	6	120	6	120
Võsukese Lasteaed	Jüri	12	240	12	240
Lagedi lasteaed	Lagedi	6	120	10	200
Assaku Lasteaed	Peetri	11	220	11	220
Peetri lasteaed	Peetri	18	360	18	360
Aruheina Lasteaed	Peetri	9	180	9	180
Järveküla Lasteaed	Peetri	9	180	9	180
Leerimäe Lasteaed	Peetri	6	120	6	120
Sõnajala Lasteaed	Peetri	6	120	6	120
Uuesalu Lasteaed	Peetri	3	60	11	220
Kokku		105	2100	118	2360
Jüri kant		33	660	34	680
Peetri kant		62	1240	70	1400

Kõik lasteaiahooned vastavad tänapäevastele tingimustele. Viimati valmisid 2018. aastal Lagedi lasteaiahoone, 2019. aastal Järveküla ja Leerimäe lasteaiahooned ning 2020. aastal renoveeriti Uuesalu lasteaed kolmerühmaliseks. 2022. aastal valmis Järveküla lasteaia Sõnajala hoone, 2024. aastal valmivad Lasteaed Õie Uuesalu hoone ja aasta Lagedi lasteaia laiendus.

Joonis 30. Laste arv Rae valla munitsipaallasteaedades õppeaastatel 18/19-23/24 (EHIS)

Juhul kui laps on saanud pooleteise aastaseks ja vallal ei ole lasteaiakohti pakkuda, siis on võimalik taotleda koduse mudilase toetust, eralasteaia toetust ja

lastehoiuteenuse toetust. Lisaks on võimalik taotleda lasteaia kohatasu ja toidukulu soodustust.

Õppeaastal 23/24 käis Rae valla lasteaiaaalistest lastest naaberomavalitsustes (enamjaolt Tallinnas) 99 last.

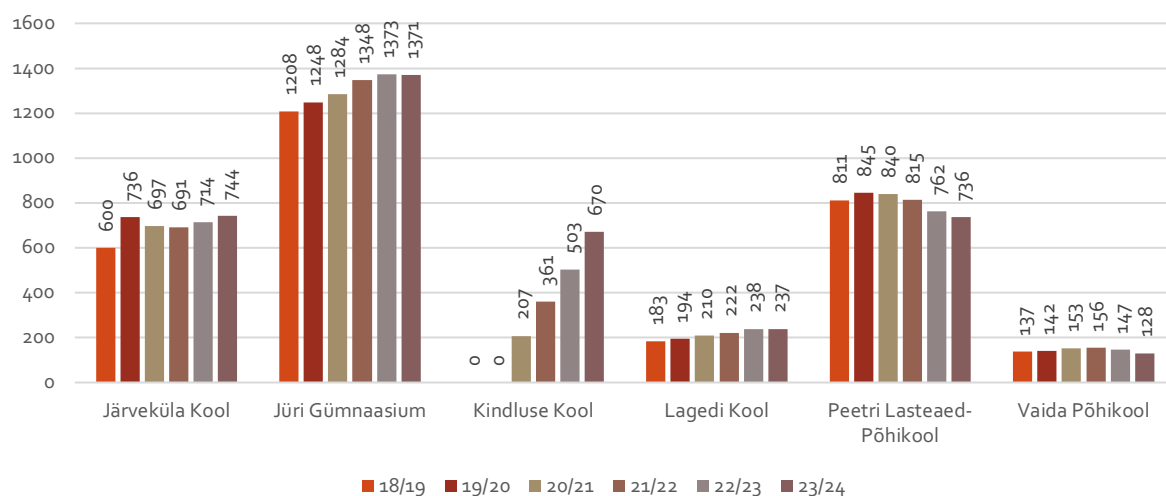
Üldharidus

Rae vallas tegutseb kuus munitsipaalomandis üldhariduskooli:

- Jüri Gümnaasium – 916 õpilaskohta põhikoolis ja 288 gümnaasiumis (Laste 3, Jüri)
- Lagedi Kool – 349 õpilaskohta (Kooli 18, Lagedi)
- Vaida Põhikool – 216 õpilaskohta (Vana-Vaida tee 15, Vaida)
- Peetri Lasteaed-Põhikool – 648 õpilaskohta (Pargi tee 6, Peetri)
- Järveküla Kool – 648 õpilaskohta (Reti tee 20, Peetri)
- Kindluse Kool – 864 õpilaskohta (Roheluse tee 4, Järveküla)

Õppeaastast 18/19 alustas Aruvalla külas tegevust erakool Lilleoru Põhikool (23/24 48 õpilast)

Kokku on munitsipaalkoolides 3641 põhikooli õpilaskohta ja 3627 õpilast ning 288 gümnaasiumi õpilaskohta ja 259 gümnaasisti. Õpilaste arv on enamikus valla koolides kasvutrendis – kuue aasta jooksul on lisandunud ligi 1000 õpilast.

Joonis 31. Õpilaste arv Rae vallas asuvates koolides õppeaastatel 18/19–23/24 (EHIS)

Viimastel aastatel on Rae vald loonud oluliselt koolikohti juurde (Kindluse Kool) ja parendanud olemasolevate hoonete seisukorda (Vaida, Lagedi). Peetri kandi õpilaste arvu väga kiire juurdekasv on põhjustanud olukorra, kus üldhariduskoolide täituvus on erinev. Nii Peetri Lasteaed-põhikool kui ka Järveküla kool töötavad suure ülekoormusega, kus 648 koolikohta on täidetud vastavalt 736 ja 744 õpilasega. Uue Kindluse Kooli valmimine on Peetri- Lasteaed Põhikoolile toonud siiski pisut leevendust.

Õppeaastal 23/24 õppis Rae valla põhikooliealistest lastest naaberomavalitsustes (enamjaolt Tallinnas) 372 ja gümnaasiumiealistest 430. Alates 2016. aastast määrab

vald koolikoha taotluse alusel lapse kodule lähimasse valla kooli. Vabade kohtade olemasolul arvestatakse ka erisoove. Koolikohtade avalduste esitamiseks on kasutusel spetsiaalne e-keskkond ARNO.

8. juunil 2016 allkirjastasid haridus- ja teadusminister ning Rae vallavanem ühiste kavatsuste kokkuleppe, mis pidi olema aluseks edasisele tegevusele riigigümnaasiumi rajamisel Rae valda Jüri alevikku. Gümnaasium avatakse 24/25 õppeaastal 540-le õpilasele.

Noorsootöö ja huviharidus

Rae vallas koordineerib noorsootööd haridus- ja sotsiaalamet, mille koosseisus on ametis noorsootöö spetsialist. Noortekeskused toimivad vallas Jüri, Lagedi, Peetri, Järveküla ja Vaida alevikus. Noortekeskuste tööd korraldab munitsipaalasutusena Rae Noortekeskus.

Noortekeskused tegelevad lisaks avatud noorsootööle ka mobiilse noorsootööga, mis tähendab, et nad külastavad koole ning viivad läbi tegevusi väljaspool keskust. Noortekeskuse koordineerimisel toimuvad mitmed valla suursündmused, nagu näiteks noortekonverents ja noortefestival.

Alates 2017. aastast tegutseb Rae vallas noortevolikogu. Rae valla noortevolikogu tegeleb Rae valla noorte seisukohtade väljaselgitamisega valla elu suhtes ning nende seisukohtade esitamisega noorsootööga tegelevale teenistujale, vallavolikogule või vallavalitsusele.

Iga aasta suvisel koolivaheajal korraldatakse õpilasmalevat, mille eesmärgiks on noorte töökasvatuse edendamine. Õpilasmaleva raames saab tööd 160 Rae valla noort, kes teevad tööd valla allasutustes kui ka vallas tegutsevates ettevõtetes. Vastavalt vajadusele on noorte arvu võimalik ka suurendada.

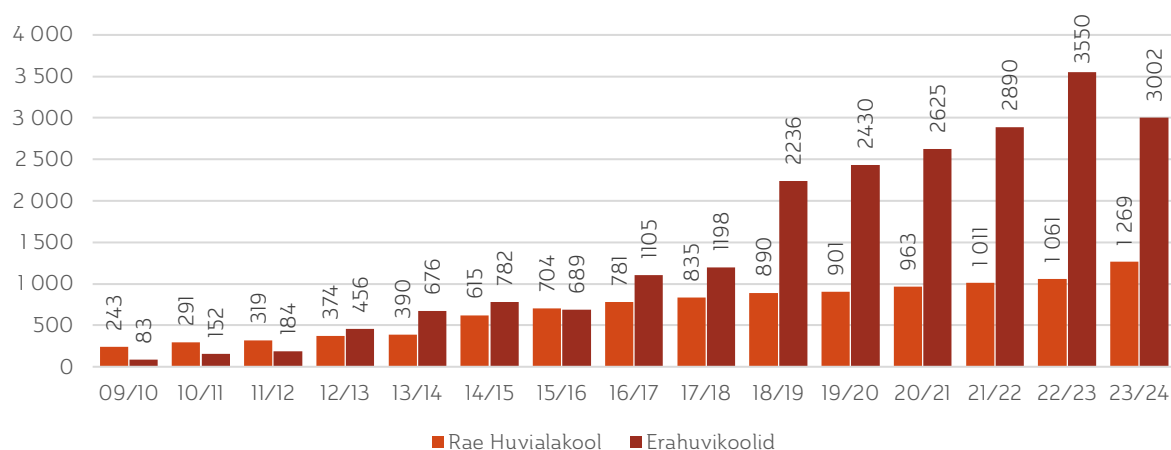
Noortekeskused on vallas avatud Jüris, Lagedil, Peetris, Järvekülas ja Vaidas. Aastal 2023 toimus üle 13 tuhande külastuse enam kui 1600 unikaalse isiku poolt. Valdav osa külastajatest on vanuses 7–11 eluaastat. 17-aastased ja vanemad noored üldjuhul keskustes ei käi. Püsikülastajaid on oluliselt enam Vaida ja ka Lagedi noortekeskustes.

Tabel 16. Noortekeskuste külastatavus (Rae Vallavalitsus)

Noortekeskus	2019	2020	2021	2022	2023
Külastajate arv					
Peetri	523	3088	1576	2079	1869
Järveküla	2782	1468	676	1602	2187
Jüri	4737	2384	1406	3461	4270
Lagedi	1437	1053	697	1975	2471
Vaida	1166	794	251	1029	2035
Kokku	10645	8787	4606	10146	13170
Unikaalsete külastajate arv					
Peetri	194	556	363	430	410
Järveküla	639	422	219	493	320
Jüri	489	340	260	479	598
Lagedi	166	181	135	217	192
Vaida	125	96	57	97	116
Kokku	1613	1595	1034	1716	1636
Külastusi unikaalse külastaja kohta					
Peetri	2,7	5,6	4,3	4,8	4,6
Järveküla	4,4	3,5	3,1	3,2	6,8
Jüri	9,7	7,0	5,4	7,2	7,1

Lagedi	8,7	5,8	5,2	9,1	12,9
Vaida	9,3	8,3	4,4	10,6	17,5
Kokku	6,6	5,5	4,5	5,9	8,1

Rae vallas on üks munitsipaalomandis huvikool – Rae Huvialakool. Õpilaste arv koolis on järjepidevalt suurenenud, 23/24 õppeaastal õppis koolis 1269 last. Rae valda on lisaks registreeritud mitukümmend eraomandis huvikooli, milles 23/24 õppeaastal õppis kokku enam kui 3000 last.

Joonis 32. Õpilaste arv Rae Huvialakoolis ja valda registreeritud erahuvikoolides õppeaastatel 09/10–23/24 (EHIS)

Rae Huvialakoolis tegutseb neli osakonda – kunsti-, muusika-, spordi- ja tantsuosakond. Tegevus toimub Jüri Koolis ja Järveküla koolis huvialakooli ruumides, Peetri Lasteaed-Põhikooli ja Kindluse kooli klassides ja spordisaalides ning Vaida ja Lagedi Keskusehoonetes.

Huviharidust omandavad peamiselt nooremad lapsed. Kaks kolmandikku huvikoolide õpilastest on vanuses 7–11 eluaastat ja kolmandik vanuses 12–18 eluaastat.

Kõikides Rae valla üldhariduskoolides on korraldatud peale koolipäeva lõppu huviringid. Üldhariduskoolides tegutsevate aine- ja huvialaringide spekter on lai. Tegevust leidub igas vanuses lastele. Riikliku huvihariduse ja huvitegevuse toetuse kaudu toetatakse iga-aastaselt nii munitsipaalhuvikooli ja -asutusi kui ka Rae vallas tegutsevaid eraõiguslikke asutusi.

Rae valla ja Tallinna Haridusameti 2015. a koostöökokkuleppe alusel saavad valla lapsed vanuses 5–19 õppida Tallinna munitsipaalhuvialakoolides linna registreeritud elanikele kehtiva osalustasu eest. Leping võimaldab valla noortel omandada mitmekesisemat huviharidust ning tegeleda soovitud erialal väga professionaalsel tasemel. Lapsevanemad tasuvad osalustasu ja pooled arveldavad omavahel ülejäänud summas. Rae valla eelarvest on võimalik taotleda laste ja noorte spordi- ja huvitegevuse kuluhüvitist ning laste- ja noortelaagri osalustasu osalist hüvitamist.

4.2 Planeerimine

Ruumiline areng

Rae valla territooriumi suuruseks on ligi 207 km². Maakatastrisse on sellest kantud 20 662 ha Maakatastrisse kantud maa sihtotstarvete lõikes moodustab kõige suurema osa katastriüksuste kogupindalast maatulundusmaa (76 %). Elamumaa osakaal on 7,2% ja tootmismaa osakaal 3,9%.

Tabel 17. Maakatastrisse kantud maa sihtotstarvete lõikes Rae vallas.2024. aastal (Maa-amet, Maakataster)

Sihtotstarve	Pindala (ha)	Osakaal
Maatulundusmaa	15 708	76,0%
Elamumaa	1 484	7,2%
Transpordimaa	1 145	5,5%
Tootmismaa	813	3,9%
Turbatööstusmaa	415	2,0%
Ärimaa	375	1,8%
Üldkasutatav maa	210	1,0%
Ühiskondlike ehitiste maa	158	0,8%
Veekogude maa	123	0,6%
Kaitsealune maa	108	0,5%
Mäetoostusmaa	87	0,4%
Riigikaitsemaa	29	0,1%
Jäätmeoidla maa	7	0,0%
Kokku	20 662	100%

2013. aastal kehtestatud (Rae Vallavolikogu 21.05.2013 otsus nr 462) Rae valla üldplaneering annab võrreldes varasemaga uued suunad valla ruumiliseks arenguks. Rae valla põhjaosa on planeeritud elamupiirkonnana keskusega Peetri alevikus, kus asuvad vaheldumisi aedlinnalised ja kortermajade piirkonnad ning elanikke ja asutusi teenindavad asutused. Rae valla keskosa Jüri aleviku ümbruses on kavandatud linnalise struktuuriga arengupiirkonnana, kus vahelduvad töö- ja elukohad ning osutatakse erinevaid teenuseid. Valla lõunaosa on planeeritud looduslikumana tasakaalustamaks valla põhjaosa linnastuvat arengut. Seal on säilinud looduslik keskkond, valdavalt hajaasustus, põllu- ja metsamajandus, puhke- ja vabaaja teenused. Seega tööstus- ja elamualade kõrval peavad säilima ka põllu-, metsa- ja jahimaad ning nendes valdkondades tegutsevatele valla elanikele tuleb luua eeldused oma tegevuse jätkamiseks ja kindlus tulevikuks.

Peamiseks keskuseks on valla üldplaneeringuga planeeritud Jüri alevik, mis pakub nii hariduse, kultuuri kui ka teisi elukondlikke teenuseid. Teiseks suuremaks keskuseks on arenenud Peetri alevik. Väiksemad keskused on Lagedi ja Vaida alevikud.

Lisaks on koostatud Jüri aleviku ja piirnevate Vaskjala, Aaviku, Karla külaosade üldplaneering. Põhjapiirkonna üldplaneering on kooskõlastamisel ja Lagedi omaga alustatud.

Elamualad ja elamumajandus

Rahvastiku kasvuga on tihedalt seotud elamumajandus. 2013. aastal kehtestatud üldplaneeringu kohaselt on suuremad ja perspektiivsemad elamualad kavandatud valla põhjaossa Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maanteest nii itta kui läände jäävatele aladele Peetri alevikku ja Järveküla külla, Assaku alevikku ja Rae külla; Tallinn-Tapa

raudteest nii põhja- kui lõunapoole jäävatele aladele Kopli külla, Kadaka külla, Karla külla ja Lagedile; Jüri aleviku ümbrusesse Aaviku, Vaskjala ja Karla külla; Kautjala ja Patika külla; Vaida alevikku ja selle lähistele Suuresta ja Vaidasoo külla. Planeerimise ja ehitamise trendid Rae vallas on otseselt seotud üldise majandusliku olukorraga Eestis. Aastatel 2019–2023 on vallas algatatud 145 planeeringut ja kehtestatud 111 planeeringut. Planeerimistegevus on aktiivsem Jüri ja Peetri kandis.

Tabel 18. Algatatud- ja kehtestatud planeeringud perioodil 2019–2023 (Rae Vallavalitsus)

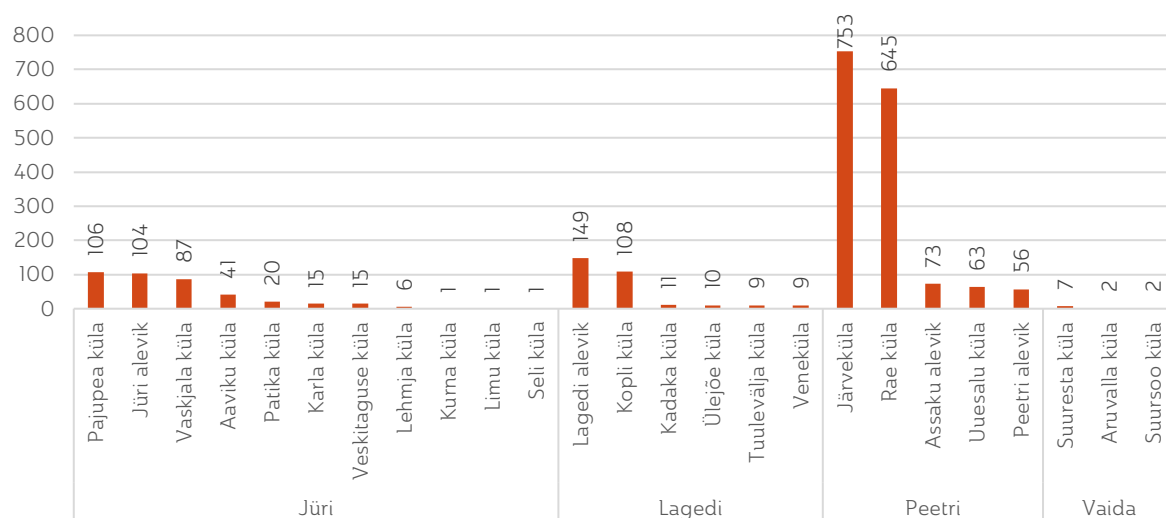
Kant	2019	2020	2021	2022	2023	Kokku
Algatatud planeeringud						
Jüri	9	13	11	8	9	50
Lagedi	9	8	5	7	4	33
Peetri	16	13	5	11	7	52
Vaida	3	2	0	1	4	10
Kokku	37	36	21	27	24	145
Kehtestatud planeeringud						
Jüri	7	13	9	7	4	40
Lagedi	4	5	4	1	4	18
Peetri	13	9	11	5	7	45
Vaida	3	3	1	0	1	8
Kokku	27	30	25	13	16	111

Aastatel 2019–2023 on vallas esitatud ligi 3400 ehitusloa ja enam kui 2000 kasutusloa taotlust. Neist enim Peetri kandis.

Tabel 19. Ehitus- ja kasutuslubade taotlused ja teatisted kantide lõikes 2019–2023 (Rae Vallavalitsus)

	2019	2020	2021	2022	2023	Kokku
Jüri						
Kasutusloa taotlus	72	110	89	155	142	568
Kasutusteatis	10	28	25	53	25	141
Ehitusloa taotlus	247	169	210	222	279	1127
Ehitusteatis	35	51	69	68	34	257
Projekteerimistingimuste taotlus	0	0	1	6	7	14
Lagedi						
Kasutusloa taotlus	30	62	59	63	88	302
Kasutusteatis	8	12	8	16	10	54
Ehitusloa taotlus	61	145	108	39	142	495
Ehitusteatis	8	23	21	29	27	108
Projekteerimistingimuste taotlus	0	0	3	2	4	9
Peetri						
Kasutusloa taotlus	168	229	195	235	346	1173
Kasutusteatis	19	21	42	70	103	255
Ehitusloa taotlus	287	366	268	284	457	1662
Ehitusteatis	31	51	85	119	115	401
Projekteerimistingimuste taotlus	0	1	0	6	4	11
Vaida						
Kasutusloa taotlus	8	6	4	5	10	33
Kasutusteatis	3	11	10	10	12	46
Ehitusloa taotlus	8	18	14	17	28	85
Ehitusteatis	6	16	14	5	5	46
Projekteerimistingimuste taotlus	0	1	0	1	0	2
Kokku						
Kasutusloa taotlus	278	407	347	458	586	2076
Kasutusteatis	40	72	85	149	150	496
Ehitusloa taotlus	603	698	600	562	906	3369
Ehitusteatis	80	141	189	221	181	812
Projekteerimistingimuste taotlus	0	2	4	15	15	36

Kehtestatud planeeringutes on 2024. aasta kevade seisuga realiseerimata veel ligi 2300 elamuühikut, neist enim Peetri piirkonna Järveküla ja Rae külades.

Joonis 33. Kehtestatud planeeringutes realiseerimata (ehitusloata) elamuühikute arv asustusüksustes (Rae Vallavalitsus)

Arvestades elamuühiku kohta 3,1 elanikku, on kehtivate planeeringute alusel potentsiaal valda veel enam kui 7000 elaniku lisandumiseks. Neist Peetri piirkonda lisanduks ligi 5000, Jüri piirkonda enam kui 1200 ning Lagedi piirkonda enam kui 900 elanikku.

Planeeringute realiseerumise tempo on teadmata. Jagades potentsiaalselt lisanduda saavate inimeste arvu prognoosiperioodide pikkusega, peaks igal aastal juurde tulema:

- 270 inimest, kui prognoosiperioodi lõpuks arvestada aasta 2050.
- 450 inimest, kui prognoosiperioodi lõpuks arvestada aasta 2040.

Tabel 20. Kehtestatud planeeringutes realiseerimata (ehitusloata) elamuühikute arv ja potentsiaalsete elanike arv kantide lõikes (Rae Vallavalitsus)

Kant	Elamuühikute arv	Potentsiaalne elanike arv
Jüri	397	1231
Lagedi	296	918
Peetri	1590	4929
Vaida	11	34
Kokku	2294	7111

Menetluses on 2024. aasta kevade seisuga elamualade planeeringud 1119 elamuühiku mahu. Nendest Jüri kandis 256 ühikut (794 potentsiaalset elanikku), Lagedi kandis 121 (375), Peetri kandis 613 (1900) ning Vaida kandis 120 (372). Samas saab eeldada, et täies mahu need planeeringud kehtestamiseni ei jõua.

Äri- ja tootmismaad

Rae valla kehtiva üldplaneeringu järgi on peamised äri- ja tootmispiirkonnad planeeritud valla põhjaossa valda läbivate magistraalteede Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee ja Tallinna ringtee äärde ning valla alevike mõjupiirkondadesse – Jüri, Lagedi ja Assaku alevikku ja nende kontaktvööndisse. Kõige laiahaardelisem äri- ja tootmismaade areng on ette nähtud logistiliselt kõige suurema perspektiiviga piirkonda, magistraalteede liitumispunkti, Jüri alevikku ja selle kõrval asuvatele aladele. Tootmise arengut kavandatakse Soodevahe küla tööstuspiirkonda, mis on jätk Tallinna Suur-Sõjamäe tee ääres asuvale tootmisalale. Valla lõunaossa on äri- ja tootmismaad planeeritud vaid Vaida aleviku ümbrusse. Peamised teenindus- ja büroopindadele suunatud ärimaad paiknevad Tallinna linna kontaktvööndis. Kohaliku kogukonna teenindamiseks on väiksemate lahustükkidena ärimaad kavandatud asustuse koondumiskohtadesse.

Ärimaa osakaal valla pindalast on 1,8% ja tootmismaa osakaal 3,9%. Vastavalt üldplaneeringule on enamik Rae valla äritegevusest koondunud suurte maantee äärde – Tallinna ringtee ja Tartu maantee äärne piirkond, eraldi võib välja tuua Jüri aleviku ümbruse. Üks uuemaid piirkondi on Tallinna ringtee äärne Kurna piirkond, kus 2016. aasta alguses avati Maxima logistikakeskus, 2022. aastal IKEA "hiidkauplus" ja 2023. aastal Kurna Park kaubanduspark. Üsikuid vabu krunte leidub peaaegu igal pool vallas.

Arenev piirkond on Soodevahe ja Pilpaküla ümbrus. Soodevahe külla rajati 2018. a Tallinna vangla.

Rae vallas on oluliseks probleemiks asjaolu, et elamu- ja tööstusalade planeerimine ei käi kaasas tehnilise ning sotsiaalse taristu arenguga. Vald on võtnud probleemsed arendusalad eraldi jälgimise all ja edaspidi enne ehitusluba ei väljastata, kui on rajatud vajalik taristu. Samuti on edaspidi mõttekas nõuda arendajatelt ka toetava taristu väljaarendamist ja mitte kooskõlastada enne seda planeeringuid või väljastada lubasid. Vallavalitsus on püüdnud leida lahendusi olemasolevates elamupiirkondades valitsevatele probleemidele.

Rae valla arengut mõjutavad järgnevatel kümnenditel oluliselt mitmed riiklikud ja maakondlikud arenguprojektid:

- *Rail Baltica* – ehitusprotsess on käimas. Kõige suurem mõju vallale võib olla regionaalse peatuse rajamine Assakule, mis võiks vallaelanikele avada uusi liikumissuundi.
- Tallinna ringraudtee riikliku eriplaneeringu koostamine on hetkel peatatud. Korraldava ministeeriumi poolt on tellimisel liikuvusuuring.
- Tallinna väike ringtee – on riigi teema 10+ aasta vaates.
- Rööbastransport (nn Jüri trammiliin) – on riigi teema 10+ aasta vaates.

Samuti on Põhjapiirkonna üldplaneeringuga ette nähtud lahendused põhjapiirkonda piki- ja risti suunas läbiva autonoomse ühistranspordikoridori (tramm, BRT, iseliikuv buss) ning Tallinna lähirongi liini tarbeks. Uued trassikoridorid on planeeritud suuremate maantee (Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa mnt, Vana-Tartu mnt ja Tallinna väike ringtee) äärde või lähedusse.

4.3 Vaba aeg

Rae valla kultuuriasutusteks on Rae Kultuurikeskus Jüris ning Vallaraamatukogu neljas tegevuskohas. Kultuurikeskus viib läbi üritusi eelkõige Jüri piirkonnas, kuid järjest enam on võetud suund korraldada sündmusi väljaspool kultuurikeskuse hoonet.

Samuti korraldavad valla erinevates piirkondades üritusi küla- ja alevikeseltsid, raamatukogud, MTÜ-d ja eraisikud. Valla aastapäeva korraldamine eri piirkondades on saanud väga sooja vastuvõtu osaliseks ja on üheks viisiks kaasata inimesi rohkem valla tegemistesse ning luua kogukonnatunnet. Kultuuri rikastavad veel lisaks Rae Huvialakooli iga-aastased kontserdid ning valla haridus- ja sotsiaalameti poolt läbiviidavad kontserdid, lastekaitsepäev, vastuvõtud. Lagedi piirkonnas tegutseb aktiivselt MTÜ Õhin, kelle põhitegevuseks on rahvakultuuri säilitamine ja edendamine. Peetri kandis on lisaks alevikuseltsi korraldatud üritustele populaarsed Mamma Mia Laulustuudio kontserdid ning eraalgatuslikud kontserdid Järveküla küünis. Vaida piirkonnas tegutseb mittetulundusühinguna Patika Külakoor. Jüris ja Lagedil pakutakse noortele mitmekesiseid vaba aja veetmise võimalusi (meisterdamised, väljasõidud, võistlused, loengud, õppekäigud, kokandusring, lauamängude mängimine jne).

MTÜ-de ja eraisikute poolt kultuurisündmuste korraldamist toetab Rae vald projektitoetuste kaudu (mittetulundusliku tegevuse toetus).

Rae Kultuurikeskuse koosseisus tegutsevad mitmed isetegevusringid/klubid (sh rahvatantsurühmad, laulukoorid ja -ansambel, eakate võimlemine). Lisaks kasutavad kultuurikeskuse ruume teised kultuuri- ja spordiühendused, keeltekool ja autokool. Kultuurikeskuse juures tegutseb ka kultuurihuvilisi ühendav seltsing Rae Kultuurikoda.

Kultuurikeskuse korraldatavad üritused on suunatud eelkõige täiskasvanud külastajale, seda nii huviringide osas kui ka pakutavate ürituste osas. Lasteaiaaalistele pakutakse aastas mitmeid lasteetendusi. Kultuurikeskuse korraldatavad väliüritused toimuvad enamjaolt Lehmja tammiku kõrval oleval platsil. Samas oleks vajadus eraldi väliürituste korraldamise koha järgi.

Rae vallas tegutsevad raamatukogud on koondatud üheks asutuseks Rae Valla Raamatukogu tegevuskohtadega Jüri, Lagedi, Peetri ja Vaida alevikes. Lisaks igapäevasele laenutustööle korraldavad raamatukogud näitusi, üritusi ja lugejakoolitusi, rendivad ruume koosolekute, nõupidamiste ja väiksemate koosviibimiste korraldamiseks.

Rae vallas on Eesti spordiregistri andmetel 41 erinevat spordiobjekti. Rae valla spordielus mängib keskset rolli Rae Valla Spordikeskus. Spordikeskuse hallata on Jüri spordihoone, Järveküla spordihoone, Kindluse spordihoone ning Lagedi, Peetri ja Vaida koolide võimlad ja staadionid. Spordikeskuse ruume (staadion, ujula, võimlad, pallimängude saalid) kasutavad vastavalt õppeprogrammidele peamiselt valla koolid ja vähesel määral ka lasteaiad. Öhtupoolsetel aegadel ja nädalavahetuseti on ruumid kogu vallarahva kasutuses.

Vallas on 6 spordihoonet ning 2024. aastal avati 7., Tuule spordihoone Jüris. Lisaks spordihoonetele, ujulatele ja jalgpallihallile avati 2022. aastal Lenne Sulgpallikeskus, mis on Eestis ainulaadne. Teisalt 2024. aastal suletakse ekstreemspordikeskus Spot of Tallinn.

Jüri terviserajad paiknevad Jüri alevikus. Lähiaastatel on kavas valgustada kõik terviserajad. Terviseradade alguses asub kelgumägi koos mitmeotstarbelise valgustatud väljakuga, kus on olemas ka spordisündmuste korraldamiseks elektrikasutamise võimalus. Jüri terviseradade kasutajatele on Jüri spordihoones riietusruumid ning ruumid spordivahendite laenutus- ja hooldusteenuste pakkumiseks. Talvisel perioodil piisava lume olemasolul sõidetakse suusarajad lisaks Jüri Terviseradadele sisse ka Peetrisse, Lagedile ja Vaidasse.

Jüri spordihoone juurde kuuluvad aeroobikasaal, pallimängude saal, judosaal, jõusaal, ujula, kergejõustikusaal, kardiosaal, lasketiir, pallihall, jalgpalliväljak, liivaväljak, rannavolle plats, tenniseväljak ja kergejõustiku staadion. Vaidas ja Peetris on pallimängusaal ja staadion ning Lagedil lisaks aeroobikasaal. Samuti pakub mitmekesiseid sportimisvõimalusi Järveküla kooli kompleks.

Üha populaarsem on Rae valla mängude sari. Esindatud on erinevad Rae valla külad, asutused, ettevõtted ja seltsid. Aktiivselt on kaasatud ettevõtteid ka võistlussarja toetajatena.

Rae Huvikooli juures on avatud spordiosakond, mis tegutseb kõikides Rae valla koolides.

Lisaks Rae valla Spordikeskuse poolt läbiviidavatele spordiüritustele toetab vald MTÜsid ja eraisikuid, kes korraldavad vallas spordivõistlusi. MTÜ-del ja eraisikutel on spordiürituste korraldamiseks ja võistlustel osalemiseks võimalik taotleda vallalt projektipõhist toetust (mittetulundusliku tegevuse toetus). Lastevanematel on võimalik taotleda hüvitist oma lapse (5–19-aastane) treeningutel osalemiseks.

Lisaks Jüri terviserajale on võimalik tervisepordiks kasutada kõiki valla kergliiklusteid. Lagedil on olemas väike terviserada, mainimist vajavad Mädajärve matkarajad. Peaaegu igal pool vallas on olemas laste mänguväljakud, Jüris ka *skatepark* ja Uuesalu külas laste seikluspark.

4.4 Sotsiaalvaldkond

Sotsiaalteenused ja -toetused

Sotsiaalvaldkonnaga tegelevad vallas volikogu sotsiaal- ja tervishoiukomisjon ning vallavalitsuse haridus- ja sotsiaalamet (sotsiaalhoolekande peaspetsialist ja spetsialist, erivajadustega inimeste spetsialist, lastekaitse peaspetsialist ja kolm lastekaitse spetsialisti. Sotsiaalteenuseid osutab Rae Sotsiaalkeskus või hangitakse need väljastpoolt vastavalt vajadustele.

Rae Sotsiaalkeskuse tegevuse eesmärkideks on: isiku vajadustest lähtuvate sotsiaalteenuste osutamine eesmärgiga suurendada või säilitada isiku iseseisvat toimetulekuvõimet ja tõsta elanikkonna teadlikkust sotsiaalsete probleemide lahendamisel ning ennetada toimetulekuraskusi. Rae Sotsiaalkeskus osutab järgmisi sotsiaalteenuseid: koduteenust, isikliku abistaja teenust, tugiisikuteenust nii lastele kui ka lapsevanematele, sotsiaaltranspordi teenust ja väljaspool kodu osutatavat üldhooldusteenust päevahoiuna. Lisaks erinevaid abistavaid teenuseid.

Eluruumi tagamise teenusena on Rae vallas munitsipaalomandis 74 korterit. Neist suurem osa asub täielikult vallale kuuluvates hoonetes, mis asuvad Jüri alevikus (Ehituse

6), Vaskjala külas (Pärna 2) ja Lehmja külas (Kõrtsi tee 2). Ülejäänud on üksikud korterid. Munitsipaallemufondi haldamisega tegeleb valla arendus- ja haldusamet. Munitsipaalpindade arv ei kata nõudlust, vajadus on ka Peetris.

Rae vallas saab sotsiaalhoolekande instrumendid jagada kaheks: rahalised toetused ja hoolekandeteenused.

Rae valla eelarvest makstakse sotsiaaltoetusi isiku ja perekonna toimetuleku soodustamiseks ning parandamiseks. 2023. aastal maksti ühekordseid toetusi kokku summas 355 tuhat eurot. Suurima mahuga toetused olid ravitoetus ja ranitsatoetus. Võrreldes elanike arvu ja eelarvemahuga on makstud toetuste kogusumma eelarves tagasihoidlik.

Tabel 21. Makstud rahalised toetused aastal 2023 (Rae Vallavalitsus)

Toetuse liik	Makstud toetus (eurot)
Ravitoetus (ravimid/hambaravi)	100 000
Ranitsatoetus	69 000
Muud toetused peredele	23 000
Matusetoetus	23 000
Jõulutoetus	15 000
Emadepäeva toetus	15 000
Prillitoetus	11 000
Küttetoetus	8 000
Eaka sünnipäevatoetus	8 000
Muud sotsiaalabitoetused ja eraldised	4 000
Koolitoetus	2 000

Erinevaid teenuseid osutati enam kui 250-le isikule. Mitmete teenuste osutamisel on vald kaasanud koostööpartnerid.

Tabel 22. Pakutud sotsiaalhoolekande teenused aastal 2023 (Rae Vallavalitsus)

Koduteenus – teenust osutati 38-le isikule.

Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus – teenust osutati 46-le isikule, hoolduskulude piirmäär 650 eurot

Tugiisikuteenus – teenust osutati 12-le last kasvatavale isikule ja 2-le täiskasvanule Rae Sotsiaalkeskuse kaudu ning 26-le raske või sügava puudega lapsele, kellele osteti teenust Sotsiaalne Kaasatus MTÜ-lt. Raske ja sügava puudega laste tugiisikuteenust rahastati Euroopa Sotsiaalfondi ja riigi poolt eraldatud vahenditest ning Rae valla eelarvest. Keskmise puudega lastele rahastati tugiisikuteenust Rae valla eelarvest.

Isikliku abistaja teenus – teenust osutati 12-le puudega isikule.

Puudega lapse lapsehoiuteenus – teenust osutati 6-le lapsele. Teenust osteti RidiRadiRalla OÜ-lt. Teenust rahastati Rae valla eelarvest.

Täisealise isiku hooldus – teenust osutati 11-le täisealisele isikule

Varjupaigateenus – teenust ei osutatud.

Turvakoduteenus lapsele või täiskasvanud isikule – teenust osutati 1-le isikule

Sotsiaaltransporditeenus – teenust osutati 75-le täiskasvanule ja 14-le lapsele, teenust osutas Forus Takso AS.

Võlanõustamisteenus – teenust osutati 6-le isikule.

Viipekeele tõlketeenus – teenust osutati 4-le isikule.

Lisaks makstakse igakuiselt toetust puuetega laste ja täiskasvanute hooldajatele vallavalitsuses kehtestatud piirmäärade alusel (s.o 2023. aastal raske puudega isiku hooldajale 40 eurot kuus ning sügava puudega isiku hooldajale 60 eurot kuus, puudega lapse hooldajale 100 eurot kuus).

Hooldajatoetust maksti 2023. aastal 10-le täisealise isiku hooldajale kokku 5 tuhande euro ulatuses. Samuti maksti sotsiaalmaksu summas 6 tuhat eurot 4 hooldaja eest, kes ei saanud puudega inimese hooldamise tõttu tööl käia.

Riigi poolt eraldatud vahenditest maksti **toimetulekutoetust** 256-le perele, 126 tuhande euro ulatuses.

Tervishoiuteenused

Tervishoiuteenuseid osutatakse kahes tervishoiuasutuses – Jüri Tervisekeskuses ja Peetri Perearstikeskuses – mõlema uus hoone valmis 2020. aastal. Hambaraviteenust on võimalik saada Peetris ja Jüril. Eriarstiabiteenus vallas puudub, sest Tallinnas on selleks väga mitmekesised võimalused. Kiirabiteenust osutab Põhja-Eesti Regionaalhaiglale kuuluv Jüri kiirabipunkt. Rae vallas on 6 apteeki: kolm asuvad Jüris, kaks Peetris ja üks Kurna külas.

4.5 Taristu ja transport

Teed ja tänavad

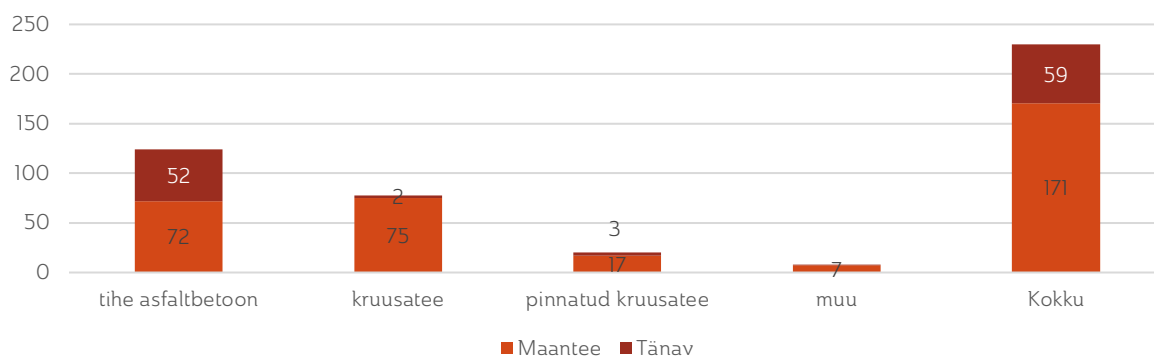
Valda läbib Tallinn-Tapa-Peterburi raudtee ja kaks väga intensiivse kasutusega II klassi maanteed – Tallinna ringtee ja Tallinn-Tartu-Luhamaa maantee. Valla territooriumi lähiala läbib läänes ka Tallinn-Viljandi maantee, mis jääb valla piirist vaid u 250 m kaugusele ning Tallinn-Narva-Peterburi maantee, mis jääb valla põhjapiirist vaid u 2 km kaugusele. Vald on kaetud piisavalt tiheda ja rahuldavas või heas korras teedevõrguga, mis võimaldab efektiivselt korraldada jäätmete transporti. Valda läbib vabariigi suurima koormusega ohtlike veoste voog (raudtee Muuga, Miiduranna, Kopli ja Paldiski sadamatesse) ja ohtlike jäätmete voog Tallinnast ohtlike jäätmete lõppladestuspaika Vaivaras. Teisalt seoses Vene Föderatsiooni agressiooniga Ukrainas, on kaubaveod (sh ohtlikud veosed) raudteel kordades kahanenud.

Vallas on suurt tähelepanu pööranud kergliiklusteede ja terviseradade arendamisele. Terviseradade eesmärgiks on Rae valla elanikele kvaliteetse tervisespordi harrastamise võimaluste loomine koos olemasolevate ja kavandatavate spordivõimaluste ühendamisega ühtsesse süsteemi.

Rae vallas on veel mõned arendusala, kus elanikud elavad juba valminud majades, kuid tehniline infrastruktuur (vesi, kanal, sadevesi, teed) on rajatud poolikult või ebakvaliteetselt, millest tulenevalt kannatab kogu piirkonna elukeskkond ja maine.

Rae vallas eraldi teehoiukava ei ole, vaid investeeringud on kirjas eelarvestrateegias. Teehoiuiinvesteeringute kavas on eraldi objektidena välja toodud teede projektid, teede ehitused ja rekonstrueerimised, tolmuwabakatted (pindamine), kergliiklusteed, hooldusremont ja sildade ehitus ja projekteerimine, valgustuse ehitus ja projekteerimine.

Kohalikke avalikus kasutuses teid on vallas 230 km, sh 171 km maanteid ja 59 km tänavaid. Katte liikide lõikes on asfaltbetoon kattega teid 54%, kruusateid 34% ning pinnatud kruusateid 9%.

Joonis 34. Rae valla teede pikkus ja katted 2024 (Transpordiamet)

Rae valla territooriumil asuvate riigiteede pikkus on 236 km. Vallas on jalg- ja jalgrattateid kokku 118 km, sh Rae valla halduses ja hoolduses 104 km. Enamus jalg- ja rattateedest asub tiheasustusega aladel Peetri, Jüri ja Lagedi alevikes.

Ühistransport

Rae valla siseliinide ja Harju maakonnaliinide tööd korraldab MTÜ Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus. Valda läbivad kolme suuna maakonnaliinid (Jüri-Aruküla, Peetri-Uuesalu, Vaida-Kose) ning vallasiseselt on korraldatud 14 sieliini eelkõige haridusasutuste teenindamiseks

Valda Läbib Tallinn-Tapa raudtee. Ainus valla territooriumil asuv peatus on Lagedil (peatuvad Tallinn-Aegviidu suunaelektrirongid, Tartu või Narva suunduvad diiselrongid Lagedil ei peatu). Ringiliikluses võib toimuda olulisi ümberkorraldusi ja vaneda uusi liikumisvõimalusi seoses Rail Baltic infrastruktuuri rajamisega vala territooriumile.

Rae valla elanike liikumisandmete kaardistamiseks viidi 2021. aastal läbi Rae valla elanike liikuvusuuring. Küsitluse tulemuste alusel jaotusid uuringus osalenute liikumised järgnevalt:

- sõiduautoga: 72,9% liikumistest suvel ja 80,5% talvel;
- ühistranspordiga: 11,1% liikumistest suvel ja 15,1% talvel;
- jalgrattaga/tõukerattaga: 7,7% liikumistest suvel ja 0,7% talvel;
- jalgsi: 7,4% liikumistest suvel ja 2,8% talvel.

Seega on vald tugevalt orienteeritud autokasutusele. Ka kahest järjestikusest vallaelanike rahulolu-uuringust (2018 ja 2020) on ilmnenud, et ühistranspordiühendus vallasiseselt ja ka naaberomavalitsustega põhjustab rahulolematust.

Kommunaalmajandus

Rae vallas tegeleb soojusenergiatootmise ja müügiga, elektrienergia ostmise ja müügiga, elektri võrguteenuste müügiga, ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni müügiga peamiselt 100% Rae valla omandis olev äriühing AS ELVESO. Lisaks AS-ile ELVESO tegutsevad Rae valla territooriumil soojusettevõtjatena veel OÜ Põrguvälja Soojus, OÜ Kuldala Soojus ja AS Tallinna Küte (Mõigu konteinerkatlamaja); Rae külas vee-ettevõtjana OÜ Kalde Vesi. Valla territooriumil paiknevate gaasitrasside omanikud ja

haldajad on Adven Eesti AS, Eesti Gaas AS ja Energate OÜ ning elektri- ja sisevõrgud kuuluvad Eesti Energia AS-le ja Eesti Telekom AS-le.

AS ELVESO elektrivõrk ja elektrimüügi piirkond on Jüri alevikus ning koosneb kahest eraldiseisvast alast. Kaugkütte teenust pakub AS ELVESO kahes piirkonnas: Jüri ja Vaida alevikus.

OÜ Kuldala Soojus tegutseb Peetri aleviku Kuldala elurajooni tegevuspiirkonnas ja OÜ Põrguvälja Soojus Lehmja küla Rae Tehnopargi tegevuspiirkonnas. Jüri, Vaida ja Peetri alevike kaugküttepiirkond hõlmab valdavalt korterelamute ja sotsiaalobjektidega kaetud alasid, kus ehitised on juba ühendatud kaugküttevõrkudega, samuti uusi arendatavaid elamu- ja tööstuspiirkondi. Pildiküla, Lehmja ja Rae külade kaugküttepiirkond hõlmab valdavalt tööstuspiirkonna kinnistuid ja uusi arendatavaid elamu- ja tööstuspiirkondi.

Rae vallas on piirkondi, kus elamuarendus ja koos sellega ka ühisveevärgiarendus on lõpuni viimata, peatunud või eksisteerivad erinevad omandiküsimused. Vallas on läbi aastate olnud probleeme sademeveega, eriti valla põhjaosas. Looduslikult paikneb vald sademevee eesvoolude suhtes ebasoodsas kohas. Ülemiste järve näol on tegemist Tallinna linna joogiveevaruga ja Pirita jõgi on lõheliste elupaigana kaitstav veekogu. Probleeme valmistab ka Ülemiste järve veetase.

Sarnaselt teiste Tallinna ümbritsevate omavalitsustega, on põhjavee varud ka Rae vallas piiratud. Vabad põhjaveevarud moodustavad vähem kui veerand võimalikust päevasest kogusest. Mitmete kihtide varu on kas ammendunud või nende kasutuselevõtt juba ette planeeritud.

Tabel 23. Põhjaveevarud geoloogiliste veekihtide lõikes vallas (Rae Vallavalitsus)

Põhjaveemaardla piirkond	Veekihi geoloogiline indeks	Põhjaveevaru (m ³ / päevas)	Keskkonnalubadega seotud põhjaveevaru kogus (m ³ / päevas)	Vaba varu kogus (m ³ / päevas)	AS ELVESO jt planeeritud varu (m ³ / päevas)	Vaba varu (m ³ / päevas)	Vaba varu osakaal
Jüri	O-C	1000	783	217		217	22%
Jüri	C-V	1000	999	0		0	0%
Peetri	C-V	1000	30	970		970	97%
Rae vald	O-C	1500	794	706	709	0	0%
Rae vald	C-V	500	128	372	350	12	2%
Kokku		5000	2734	2265	1059	1199	24%

Valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seonduv ning vajalikud investeeringud on täpsemalt kirjjas Rae valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavas aastateks 2017–2028. AS ELVESO elektriteenistuse lähiaastate plaanides on transiitkilpide asendamine uute kilpidega, transiitkilpide väljatõstmine hoonetest ning soojusteenistusel Jüri kaugküttevõrgu rekonstrueerimine, vedelkütuselao ümberehitus, pumbahoone lammutamine ja Vaida kaugküttevõrgu rekonstrueerimine.

Eestis mobiilsidet pakkuvate operaatorite digitaalsidevõrkude levialaga on kaetud valdav osa Rae valla territooriumist. Avalikud internetipunktid paiknevad kõikides raamatukogudes (Jüris, Peetris, Lagedil ning Vaidas) ja valla koolides.

Haljastuse ja kalmistute (Jüri kalmistu ja Aruküla kalmistu) haldamisega tegeleb Rae Vallavalitsuse arendus- ja haldusamet.

Rae vald osaleb hajaasustuse programmis. Programmi eesmärgiks on tagada hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele neis piirkondades.

4.6 Keskkond

Loodus- ja muinsuskaitse

Rae vald asub Põhja-Eesti lavamaal. Põhilised maastikureljeefi kujundajad on oosid ehk vallseljakud ja künkad. Samuti lisavad piirkonna maastikule atraktiivsust rabad koos rabajärvedega, Pirita jõgi, loopealsed ning suured kultuurheinamaad.

Rae valla territooriumist 30% (6231 ha) moodustab metsamaa, 30% (6194 ha) haritav maa, 16% looduslikud rohumaad (3269 ha) ja veekogude alust maad on 456 ha (2%)¹⁸. Rae valla metsad ei ole olulised ainult valla seisukohalt, vaid omavad kõrget puhkemajanduslikku väärtust kogu Tallinna linnastus. Valla põhjaosa metsad asuvad Tallinna rohelises vööndis.

Rae vallas asuvad järgmised kaitstavad loodusobjektid¹⁹.

Hoiualad

- Limu raba hoiuala (30,2 ha)

Kaitsealad

- J.Raeda selektsiooniaed (3,9 ha)
- Kurna mõisa park (11 ha)
- Külma talu park (3,3 ha)
- Lehmja tammik (12,3 ha)
- Mägilähe katsekultuur (0,5 ha)
- Paraspõllu looduskaitseala (479,1) (kuulub Natura 2000 loodusala koosseisu)

Kaitsealuse liigi püsielupaik

- Aruvalla väike-konnakotka püsielupaik (Aruvalla küla, Tuhala küla)
- Kautjala väike-konnakotka püsielupaik (Patika küla)
- Pajupea väike-konnakotka püsielupaik (Pajupea küla)
- Patika väike-konnakotka ja suur-konnakotka segapaari püsielupaik (Patika küla)
- Suursoo väike-konnakotka püsielupaik (Vaidasoo küla)
- Ülemiste väike konnakotka püsielupaik (Järveküla küla ja Uuesalu küla)

Kohalik kaitstav objekt

- Suursoo kadakas

Üksikobjektid

- Vaskjala tamm (Karjavere, Kapa tamm) (Vaskjala küla)

¹⁸ Maakataster, 1.01.2020 seisuga

¹⁹ Keskkonnaregister

Vääriselupaikadena on Rae vallas registreeritud kolm paika ning esindatud on järgmised vääriselupaiga tüübid: karbonaatsete soode ja märgade niitude äärsed metsad; salu-haavikud.

Loodusliku seisundi jälgimist teostatakse Rae vallas 17 erinevas seirejaamas.

Harju maakonnaplaneeringu 2030+ kohaselt kuulub Salu küla Harju maakonna algupäraste ajastumaastike hulka.

Rae vald on rikas muinasmälestiste, -asulakohtade ja kivikalmete poolest. Eriti suurearvuliselt (üle 100) on siin leitud kultusekive. Rae vallas on arhitektuuri-, ajaloo-, tehnika-, kunsti- ja arheoloogiamälestisi kokku registreeritud 239 objekti²⁰.

Ajaloomälestised

- Vabadussõja mälestussammas (Kiriku 2, Jüri)
- Aruküla kalmistu (Pajupea küla)
- Jüri kalmistu (Kiriku 1, Jüri)
- Jüri kirikuaed (Kiriku 2, Jüri)
- Tallinna piirikivi (Soodevahe küla, Kassisaba)

Arheoloogiamälestised

- Kultusekivid
- Ohvrikivid
- Kivikalmed
- Asulakohad
- Muistsed põllud

Ehitismälestised

- Rae positsiooni varjend (Rae küla)
- Peeter Suure Merekindluse Rae positsiooni rooduvarjend (Rae küla)
- Jüri kirikuaia kabelid
- Jüri kirikuaia piirdemüür
- Jüri kirikuaed ja Jüri kirik (Kiriku 2, Jüri) (sh erinevad kunstimälestised)

Jäätmemajandus

Jäätmekäitlust reguleerib Rae valla jäätmehoolduseeskiri ja heakorraeeskiri. Samuti on vallal koostatud jäätmekava, mis annab ülevaate jäätmehoolduse hetkeolukorrast ja seab jäätmekäitluse edasised eesmärgid.

Rae vallas tekkivad jäätmekogused, arvestades nii piirkonna elanike arvu kui ka ettevõtlust, jäävad Eesti keskmisele tasemele. Pidevalt kasvav elanike arv aga annab põhjust arvata, et järgnevatel aastatel jäätmete hulk suureneb.

Jäätmevaldajate (kinnistute) koguarv on 4743, neist komposteeritakse 2656 kinnistul (sh 1545 kodukompostrit ja 1111 konteinerit). Jäätmetekke statistika on aastate lõikes tugevalt muutlik. Kogutud pakendijäätmete osakaal kogu jäätmetekkest on siiski

²⁰ Kultuurimälestiste riiklik register

kasvanud (2022. aastal 22%) ja segaolmejäätmete kogus elaniku kohta ajas vähenenud.

2018. aastal rajati Jürisse uus jäätmejaam. Vaida kanti teenindav jäätmepunkt asub Vaidas. 2015. aastal rajati Järvekülasse Peetri kandi jäätmepunkt. Jäätmepunkt puudub Lagedi piirkonnas.

Alates 2022. aastast korraldab Rae veopiirkonnas jäätmevedu Eesti Keskkonnateenused AS. Vallas toimub järjekindlalt järelevalve elanike jäätmeveoga liitumise üle. Jäätmevedaja ja kohaliku omavalitsuse koostööna selgitatakse välja jäätmeveoga mitteliitunud majapidamised ning teavitatakse neid jäätmeveo korraldamise kohustusest.

Vallavalitsus annab seisukohad valla territooriumil tegutsevate ettevõtete jäätmelubadele ja ohtlike jäätmete käitlusalustele. Võimaliku ohu tuvastamisel võetakse kasutusele vastavad abinõud.

Keskkonnakaitse

Rae vald on pööranud olulist tähelepanu võimalike ohtude kaardistamisele ja ennetamisele. Koostatud on valla ohukaart, riskiankeedid ja Rae valla üleujutatavate alade kaart.

Kogu Rae valla haldusterritoorium asub Tallinna pinnaveehaardesüsteemi valgala, mistõttu on veekogudesse suunatavate reovete puhastamisel sisse seatud kõrgendatud nõudmised. Joogivee kvaliteet on hea. Põhja- ja pinnavett ohustab kõige enam tööstus- ja põllumajandusobjektide jääkreostus. Avalikke randu vallas pole, on mitteametlikud supluskohad.

Õhureostuse kohta Rae vallas konkreetsed andmed puuduvad. Inimtegevuse mõjudest tuleb kindlasti märkida Tallinna linna ja tööstuse mõju õhukvaliteedile valla põhjapoolsetes osades (transpordist ja soojusenergia tootmisest tulenev saastemissioon). Transpordisektorist tulenev saaste on üks märkimisväärsmaid.

Olulisteks keskkonnaseisundi tasakaalu häirijateks on maanteed, raudtee ja lennuliiklus, millede suurenev liikluskooormus halvendab kõrge mürataseme tõttu elanike elukeskkonda. Tallinna valglinnastumisega kaasneb tehnilise infrastruktuuri arenguvajaduste jätkuv kiire kasv ja suurenev keskkonnakoormus.

Rae valla territooriumil paikneb kokku 15 keskkonnohtlikku objekti – põhiliselt tanklad ja kütusemahutid. Paikseid õhusaasteallikaid on registreeritud 57 – tööstusettevõtted, katlamajad, põllumajandusettevõtted, tanklad, jäätmekäitlusega tegelevad ettevõtted.

Rae vallas on üks riikliku tähtsusega maardla – valla põhja osas asub AS Vao Paas kasutuses olev Vao lubjakivi karjäär. Kruusa kaevandatakse kolmes karjääris: Seli külas, Suuresta karjääris Suuresta külas ja Aruvalla külas Piuga kruusakarjääris. Turba tootmine toimub Rae rabas ning Suursoo tootmisaladel. Nimetatud objektidel ei ole olulist negatiivset keskkonnamõju.